

DE TRIBVS ET VNICA MAGDALE^a
na Disceptatio secunda: ad Reuerendum in
CHRISTO Patrem D. DIONYSIVM
Bricōnetum Episcopum Maclouien^s
sem apud LEONEM X Pon^t
tificem Max. Christiaⁿ
nissimí Francorum
Regis FRAN^c
CISCI I
orato^r
re.

Τὴν ἐτεῖαν ἐλύσιν χαλεποῦ προβλήματος εἶρω.

PARISIIS
Ex officina Henrici Stephani
1 5 1 9

CVM PRIVILEGIO

AD REVERENDVM IN CHRISTO
Patrem D. Dionysium Bricōnetum Episcopū
Maclouiesem, apud Sanctiss. LEONEM Pōtifi-
cem maximū, Christianissimī Franco-
rum regis oratorem: de tribus &
vnica Magdalena Iacobi
Fabri Stapulensis
Disceptatio se-
cūda.

Mnium mihi benevolentiam demereri posse putavi sacerrime Præsul, si Mariam Marthæ sororem, charam CHRISTI hospitam, à nota illa quã falso ei iniustam ex Euangelio suspicabar vindicarem, si benedictam Annam quæ nobis reginã cœli peperit, contra obtretractores suos defenderem (quãquid id mihi abunde magna merces erat: si pietas mecum esset, quæ iuxta Apostoli dictū: ad omnia utilis est, 1. Timo. 4. promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ, de qua item rursus dicit Apostolus, Est autem quæstus magnus, pietas) quorundã tamẽ, quod summopere doleo, tantam inde mihi conflauit malevolentiam, vt iam multi contra me moliti sint apologias, nõ ratione Magdalenæ modo, verum etiã, sicuti perstrepsit rumor, Annæ, a. ij.

& tales quidem, quæ potius inuectiuae dici debeant, quæ apologiæ, indignæ enim sunt, quæ viris Philosophicis, nedum probis Christianis adscribatur, ita ut facile quispiam credat, eos omnia pro libidine & perturbatione animi dicere & scribere, non studio & affectu veritatis ostendæ, ut pote qui maledictis illos aspergât, qui nunquam eos vlla re lacefferunt, sed e diuerso semper studuerunt, quibuscumque possent rationibus, iuuare. Vnde sibi non parum dedecoris apud literatos homines aggignunt. Verum ego CHRISTI doctrina instructus, decreui me nulli unquam maledicta pro maledictis retaliaturum: etiam si in pulpitis, & instructis ad concionandum suggestis, vulgus in odium nostri adducere satagat, ut nos odisse incipiant ceteri homines ante quam nosse, ne cognitos aut recipere possint, aut danare non possint, quod facer ait Cyprianus. Quin potius et hos et illos optarim vel maxime, Leonis primi sanctissimi pariter & doctissimi, cuius ideam LEO X hoc nostro tempore Pontifex Maximus prefert, huius semper tene esse memores, qua sic filios Ecclesie instruit. Serui autem DEI & discipuli veritatis: etiam dissimiles diligunt, & bellum vitis potius quam hominibus indicunt, nulli malum pro malo reddentes, sed correctionem peccantium semper optantes. pulchrum enim valde est, & diuinæ beneuolentiæ comparandum: sui quemque in altero meminisse, & amare pro-

Leo primus

pria etiam in hoste naturam. Hæc est sancta illa Leonis primi doctrina: quam & scire omnes & se qui vehementer cupiam. Sentio equidem et sensi: Mariam Marthæ sororem, non fuisse illam publicam in ciuitate Peccatricem, cuius rei veritatem indagare disceptando citra vllum penitus conuictum, probrum, contumeliam uere: nihil esse periculi duco. Neque eos seu doctores, seu scriptores qui secus aut senserunt aut sentiunt, aut etiam verba faciunt ad populum qui tantæ disquisitionis incapax est, contemno: si Euangelia eis prefero, quæ tanto cæteris scripturis prestabiliora sunt, quanto verba DEI & spiritus, verba hominum & quæ ab humano sensu proficiunt, antecedunt. Neque me illud deterret: quod quod difficillime recipiantur quæ inusitata sunt, & præsertim quæ contra vulgi opinionem edisseruntur, quandoquidem iuxta sacrum eloquium, omnium fortissima est veritas, quæ cum vincit: quæ inde pendet victoria, & felix est, & ipsos quoque victos felices reddit. Vincat ergo veritas pro vtralibet parte stet: & pax CHRISTI exultet in cordibus nostris, quam omnibus imprecor & cum omnibus hac mea secunda Disceptatione de Magdalena retinere volo. Cum antiquis: relinquendo eis tres. Cum recentioribus qui unicam volunt: unicam eis tribuendo Mariam Magdalenam. Cum vulgo: donando ei Peccatricem

esse Mariā Magdalenam. Item & sororē Marthæ: Mariam esse Magdalenam. Cum Defensore disceptationis: annuēdo q̄ recte duas esse Magdalenas disceptando defenfarit. In hac siquidem secunda Disceptatione, veteribus tribuam: tres fuisse mulieres. Recentioribus qui vnicam esse Magdalenam contendunt: vnicam esse Mariam Magdalenam Euangelicam. Vulgo: Peccatricem, Mariā esse Magdalenam vulgariam. Item & sororē Marthæ: Mariam Magdalenam vulgariam. Defensori Disceptationis: q̄ cum aduersarius vnicam esse nulla ratione valida ostenderit, haud perperam duas esse Marias Magdalenas Euāgelicas, etsi reuera vnica sit, disceptatorie defenderit. Cæterum vt ijs quoq̄ faciam satis qui me eiusmodi pertinacię accusarunt, quæ adamātis duriciem superare videretur: opposita nonnullorū quæ in prima Disceptatione tutatus sum, disceptabo. Nā in prima cū Ambrosio hanc ingressus symmachian: duas esse Magdalenas Euāgelicas disputauī. hic autē: nō duas, sed vnicā esse differā, vt intelligant, ne hic quidem me quicq̄ temere determinare velle: sed disceptare duntaxat. & sic quidem disceptare: vt non ex alio fonte q̄ ex Euangelico rationes nostræ deriuentur. Qz si quippiam aliud interferetur: ex illo nolo præcipuum duci argumentum. Atq̄ id dialectico-

rum more efficiā: propositionibus aliquot positis, quas sola Euangeliorū luce, adiuuante ratiocinādī lege, notificare conabor, nullis verborū fucis aut inuolucris, sed nuda & aperta oratione vtendo, ne me copia dīcēdi, phaleratōve sermone, aut deniq̄ disertæ potentia linguæ quispīam putet quicquam à candido lectore extorquere velle. q̄q̄ huiusmodi artificium, breuissimus sit veritatis tradēdæ modus. Sit igitur, auspice DEO, hæc earum quas in præsentia monstrare aggredimur, propositionum, caput.

- I. PRIMA PROPOSITIO. Mariā Magdalena & aliæ mulieres: mane venerūt ad monumentum cum adhuc tenebrę essent. ¶ De Mariā Magdalena, cōstat ex Ioanne, dicente. Vna autem sabbati: Mariā Magdalene venit mane cum adhuc tenebræ essent ad monumentū. Sed & alias mulieres venisse ad monumentum cum adhuc tenebrę essēt: ex Luca dignoscitur, cū inducūt peregrinos dīcētes. Sed & mulieres quædam ex nostris terruerunt nos: quæ ante lucem fuerunt ad monumentum. manifesta igitur est propositio. Sed forte dices apud Lucam non haberī ante lucem: sed ὄρθριαι, id est matutinæ. sic enim habetur Græce. ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Fateor sic Græce haberī: sed id ὄρθριαι, id est matutinæ, seu, vt ita dixerim, di

Ioannes
20

Lucas
24

Handwritten notes in Latin script, likely a marginalia or commentary, partially illegible due to cursive and fading.

Mag^{na} *venit ad sepulchrum*

DE MAG.

luculares, perinde valet ac si dicas, diluculo. vt
• ad hunc modum tota particula vertatur, Sed &
• mulieres quædã ex nostris terruerunt nos: quæ
• diluculo fuerunt ad monumētum, quod παραφρασικῶς sic verti potest: quæ ante lucem fue-
runt ad monumentum, nam reuera diluculum,
lucē id est diem, præuenit, quare hæc paraphra-
sis, ante lucem pro ὄρθριαι, ferenda est, estq; hoc
idem quod Ioannes dixit, cum adhuc tenebræ
essent. Nihil igitur refert παραφρασικῶς an-
te lucem dicatur, an ex Græco ad verbum ma-
tutinæ diluculare siue aut diluculo, cum eadem
feruetur intelligētia, sermo tamen Latinus, ma-
gis assuetus est vt dicatur, fuerunt ante lucem,
fuerunt diluculo: q̄ fuerunt matutinæ, aut di-
luculares.

2 SECUNDA. Maria Magdalena quæ mane
inuisit monumentū: illinc comitata venit ad di-
scipulos. ¶ Hæc: manifesta est ex eodē loco Lu-
cæ, vbi subiungit de ijs mulieribus quæ ante lucē
• fuerunt ad monumentū, q̄ nō inuento corpore
• eius venerūt dicētes, se etiã visionē angelorū vi-
• disse, qui dicūt eū viuere. Sed & quæ fuerint hæ
mulieres, & ad quos venerint: pauloãte expres-
• ferat, dicens. Erat autem Maria Magdalene
• & Ioãna & Maria Iacobi, & cæteræ quæ cum
• eis erant: quæ dicebāt ad Apostolos hæc. Cer-
tum est igitur: Mariam Magdalenam quæ ma-

Lucas
24

DISCEP. II

5

ne venit ad monumentum, etiam ex præceden-
te cum adhuc tenebræ essent, illinc comitatam
venisse ad discipulos, quod intēdit propositio.
3 TERTIA. Maria Magdalena quæ mane fuit
ad monumentū: fuit etiam mane apud monu-
mentum comitata. ¶ Mane eam fuisse ad mo-
numentum, & cum adhuc tenebræ essent, non-
nullas item alias mulieres: prima propositio
declarat, & secunda monstrat eam venisse ad di-
scipulos comitatam, ergo illas ad monumentū
comites habebat: quas & habuit ad annuncian-
dum discipulis quod viderāt, socias. hæ autem
fuerunt ex Luca: Ioanna, & Maria Iacobi, &
nonnullæ aliæ, nota est igitur propositio.
4 QVARTA. Maria Magdalena & sociæ eius,
mane visitantes monumentum, viderunt ange-
los & audierunt: & id nunciarunt discipulis.
• ¶ Id ex Luca conspicuum est, sic dicente. Vna
• autem sabbati, valde diluculo venerunt ad mo-
numentum, portantes quæ parauerant aroma-
ta, & inuenerunt lapidem reuolutum a monu-
mento: & ingressæ non inuenerunt corpus Do-
mini IHESV. Et factū est dum mente conster-
natae essent de isto: ecce duo viri steterunt secus
• illas in veste fulgenti. Cum timerent autem &
• declinarent vultum in terram: dixerūt ad illas.
• Quid quæritis viuētem cum mortuis? Non est
• hic: sed surrexit. Recordamini qualiter loquē-

Lucas
24

tus est vobis cum adhuc in Galilæa esset: dicens,
 quia oportet filiū hominis tradī in manus ho-
 minum peccatorum et crucifigi, & die tertia re-
 surgere: Et recordatæ sunt verborū eius, & re-
 gressæ à monumento: nunciaverūt hęc omnia
 illis vndecim & cæteris omnibus. Erat autem
 Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iaco-
 bi, & cæterę quę cum eis erant, quę dicebant ad
 Apostolos hęc. Ex qua etiā litera per cōsequē-
 tiam lecta: apertius dilucet Mariam Magdale-
 nam alijs matronis ad monumentum fuisse comi-
 tatum, quod & præcedens proposuerat. Et
 paulopost sequitur. Sed & mulieres quædā ex
 nostris terruerunt nos: quę ante lucem fuerunt
 ad monumentum, & non inuento corpore eius
 venerunt, dicentes se etiam visionem angelorū
 vidisse qui dicunt eum viuere. Igitur proposi-
 tio clara est.

5 QUINTA. Maria Magdalena quę mane
 venit ad monumentum, nunciavit discipulis se
 visionem angelorum vidisse, & quę cum socijs
 audierat: sed non ea solum. Quę nunciaverit
 cum comitibus se visionem angelorum vidisse,
 & quę ab eis audiit: ex præcedente propositio-
 ne manifestum iam est. Quod autem non ea so-
 lum: sic dilucidū fiet. Nam ipsa, ex Ioanne etiā
 nunciavit Dominum de monumento sublatū.
 Cucurrit ergo (inquit) & venit ad Simonē Pe-

trum, & ad aliū discipulum quē amabat I H E-
 SVS: & dicit illis. Tulerunt Dominum de mo-
 numento: & nescimus vbi posuerūt eum. Quib-
 us verbis, suas quoq; comites illius sententię
 fuisse indicat, cum ait. Et nescimus vbi posue-
 runt eum. Adhęc, cum dicit Lucas, Et abie-
 runt quidam ex nostris ad monumentum et ita
 inuenerūt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero
 non inuenerūt, quod dicit, Ita inuenerunt sicut
 mulieres dixerunt: non de visione angelorum
 intelligitur vt notum est, sed de corpore Domi-
 ni non reperto in monumento, vnde illę suspi-
 cabantur sublatū. Id quod Lucas continuo sub-
 iungit, se ipsum aperiens, dicendo: Ipsum vero
 non inuenerūt, perspicua igitur est propositio.

6 SEXTA. Mulieribus ex hac monumenti ma-
 tutina visitatione ad discipulos, vt visionē ange-
 lorum & quod mente conceperant nunciarent,
 venientibus: non occurrit I H E S V S in via.

¶ Nam si occurrisset eis in via, cum ex secunda
 propositione & sequentibus Maria Magdale-
 na in earum societate fuisset, nō primo ei appa-
 ruisset Dominus: cuius oppositum asserit Mar-
 cus, dicens. Surgens autē I H E S V S mane pri-
 ma sabbati: apparuit primo Marię Magdale-
 nę de qua eiecerat septem dæmonia, nequaquā
 igitur tunc illis occurrit in via.

7 SEPTIMA. Idem est cursus Petri, apud Lu-

cā & Ioannē. Quo fit: vt neq; Petrus bis ex Eu-
 angelio cucurrerit, neq; itē incomitatus. ¶ Nā
 ex quinta, Maria Magdalena ex visitatione mo-
 numentū dum adhuc tenebræ essent, nunciāuit
 Domīnum de monumēto sublatum, sed ex Io-
 anne: tunc Petrus cucurrīt eo comitante. Vna
 autem sabbati (inquit) Maria Magdalene ve-
 nit mane cum adhuc tenebræ essent ad monu-
 mētum: & vidit lapidem sublatum a monumē-
 to. Cucurrīt ergo & venit ad Simonem Petrū,
 & ad aliū discipulū quem amabat IHESVS:
 & dixit illis. Tulerūt Domīnū de monumēto:
 & nescimus vbi posuerūt eū. Exijt ergo Petrus
 et ille aliū discipulus, & venerūt ad monumen-
 tū, currebāt autem duo simul: & ille aliū disci-
 pulus præcucurrīt citius Petro, & venit primus
 ad monumentū. Itē sociæ eius per eandē quin-
 tam & quartam, tunc nunciāuerunt quæ viderāt
 & audierant ab angelis, quo facto: ex Luca, sur-
 rexīt Petrus & cucurrīt. Petrus autem (ait) sur-
 gens cucurrīt ad monumentum: & procumbēs
 vidit lintheamina sola posita, & abiit secum mi-
 rans quod factum fuerat. Et quanq̄ Lucas hic
 non tribuat Petro sociū: paulo tamē infra in-
 nuīt eum habuisse sociū, cum inquit. Et abie-
 runt quidam ex nostris ad monumētum: & ita
 inuenerunt sicut mulieres dixerunt. Atqui ex
 Euāgelio nō cognoscitur q̄ alias cucurrerit Pe-

Ioannes
20

Lucas
24

trus ad monumentum, est igitur nota proposi-
 tio: & ex propositionis manifestatione, corola-
 rium.
 § OCTAVA. Maria Magdalena quæ mane co-
 mitata fuerat apud monumētū: rursus post Pe-
 trī cursum visitāuit monumentum, viditq; ange-
 los, & Domīnum in horto, quod & nunciāuit
 discipulis. ¶ Mane comitatā fuisse apud monu-
 mentum: tertia manifestāuit. At post Petri cur-
 sum eandem iterum visitasse monumentum &
 quæ sequuntur: insinuat Ioannes, cum ait.
 Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos.
 Maria autē: stabat ad monumentū, foris plo-
 rans. Dum ergo fleret: inclināuit se, & prospe-
 xit in monumentum. Et vidit duos angelos in
 albis: sedentes, vnum ad caput, & vnum ad pe-
 des, vbi positū fuerat corpus IHESV. Dicūt
 ei illi. Mulier quid ploras? Dicit eis. Quia tu-
 lerunt Domīnum meum: & nescio vbi posue-
 runt eum. Hæc cū dixisset: conuersa est retror-
 sum, & vidit IHESVM stantem, & nō sciebat
 quia IHESVS est. Dicit ei IHESVS. Mulier
 quid ploras? quæ quæris? Illa existimans quia
 hortolanus esset: dicit ei. Domine, si tu sustulisti
 eum, dicito mihi vbi posuisti eum: & ego eū
 tollam. Dicit ei IHESVS. Maria. Conuersa
 illa, dicit ei. Raboni: quod dicitur magister.
 Dicit ei IHESVS. Noli me tangere. Nondū

Ioannes
20

DE MAG.

- enim ascendí ad patrem meum. Vade autem
 • ad fratres meos: & diceís. Ascendo ad patrem
 • meum & patrem vestrum: DEVM meum &
 • DEVM vestrum. Et hanc Mariam, esse Ma-
 riam Magdalenam, indicat continuo, cum in-
 quit. Venit María Magdalene annuncians dí-
 scípulis, quia vídí Dominũ: & hæc dixit mihi.
- 9 NONA. María Magdalena quæ mane comi-
 tata fuerat apud monumentũ & comitata vene-
 rat ad discipulos, & quæ Dominũ vidit in hor-
 to: erat María Magdalena quæ Dominum se-
 quebatur à Galilæa. ¶ Mariam Magdalenam
 mane comitatã fuisse apud monumētum, notũ
 est ex tertiã. item illinc comitatam venisse ad dí-
 scípulos: ex secunda, necnon Dominum vidisse
 in horto: ex præcedēte. Eandē vero esse quæ Do-
 minũ sequebatur à Galilæa: Marcus, adiuuãte
- Ioannes
20
- Lucas
8
- Luca, indicat, dicēs. Surgens autē IHESVS ma-
 • ne prima sabbatí: apparuit primo Mariæ Ma-
 • gdalenæ de qua eiecerat septē demonia. Hæc
 • autē de qua Dominus eiecerat septē dæmonia:
 • ea est quæ Dominũ sequebatur a Galilæa, dicē-
 • te Luca. Et Mulieres aliquæ quæ erant curatæ
 • à spirítibus malignís & infirmitatibus, María
 • quæ vocatur Magdalene de qua septem dæ-
 • monia exierant, & Ioãna vxor Chuzæ procu-
 • ratoris Herodís, & Susanna, & alię multęque
 • ministrabant ei de facultatibus suis. Itē & Mar-

DISCEP. II

8

- co. Erant autem & mulieres de longe aspiciētes
 • tes inter quas erat María Magdalene, & Ma-
 • ria Iacobi minoris & Ioseph mater, & Salome:
 • & cum esset in Galilæa, sequebatur eum, & mi-
 • nistrabant ei. constat igitur propositio tota.
- 10 DECIMA. Hæc María Magdalena: bis vísi-
 tauit monumentum. bis vidit angelos. bis nū-
 ciauit discipulis. ¶ Nã semel ex prima propo-
 sitione, mane visitauit. & iterũ, ex octaua: post
 Petri cursum. Et mane ex quarta: semel vidit
 angelos. & iterum, ex octaua: etiam post Petri
 cursum. Et ex quinta, semel nūciauit Dominũ
 de monumento sublatum: & ex quarta, visionē
 & allocutionem angelorũ. & iterum etiam nū-
 ciauit ex octaua: postea q̄ Petrus & Ioannes se
 à cursu receperant. Bis igitur hæc María Ma-
 gdalena: visitauit monumentum. bis vidit an-
 gelos. bis nunciauit discipulis.
- 11 VNDECIMA. Quãuis María Magdalena
 & sociæ eius iam vidissent & audissent angelos:
 dicentes Dominum viuere, cum mane profe-
 ctæ sunt ad discipulos: nō tamen angelico nū-
 cio crediderunt. Vnde fit: vt tunc quoq; nesci-
 rent Dominũ resurrexisse. ¶ Q̄ viderint ange-
 los & eos audierint: quarta ostendit, sed q̄ non
 crediderint angelis: sic cognoscitur. Nã si Ma-
 ria Magdalena credidisset & eius pariter socię:
 non dixisset, Tulerunt Dominũ demonumen-
- Marcus
15
- Ioannes
20

- to: & nescimus ubi posuerunt eum. Præterea ex sexta: Dominus nondum illis occurrerat, quare non poterant scire Dominum resurrexisse: nisi fide, credentes angelico nuncio. Cui cum non crediderint: nescierunt resurrexisse Dominum.
- Lucas 24
 Quod & Lucas confirmat. Et ita (inquit) inuenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum vero non inuenerunt, tanquam illæ dixissent: non inuenimus Dominum, sustulerunt eum.
12. DVODECIMA. Cum Maria Magdalena secundo vidit angelos: nondum sciebat, neque credebatur Dominum resurrexisse. ¶ Nam per decimam: secundo accessit ad monumentum, scilicet postquam Petrus & Ioannes à monumento abierant ad semetipsos, quo tempore, per eandem secundo vidit angelos. Quod si tunc sciuisset aut credidisset Dominum resurrexisse: angelis interrogantibus, Mulier quid ploras? non respondisset quod scriptum est apud Ioannem. Quia tulerunt Dominum meum: & nescio ubi posuerunt eum.
- Ioannes 20
 13. TERTIADECIMA. Cum scribitur apud Ioannem, Tunc ergo introiuit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum, & vidit & credidit: verisimilius est eum credidisse Dominum sublatum de monumento ut nunciauerat mulier, quam Dominum à mortuis surrexisse. Vnde, hic videtur Augustini sententia, quam Chrysostomi, potior, ¶ Nam de Maria Magdalena

- cui primo apparuit Dominus: ait Marcus, Illa Marcus
 • vadens, nuntiavit ijs qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus, & illi audientes quia viueret, 16
 • & visus esset ab ea: non crediderunt. At si Apostoli Dominum resurrexisse credidissent: non luxissent & fleuissent, sed potius læto & alacri fuissent animo. Et quod Maria stabat ad monumentum foris plorans: incredulitatis erat signum. Sed & illud ipse etiam Lucas satis innuit: cum proculdubio per septimam de Petro & Ioanne loquens, ait. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non inuenerunt. Per quod expositio super quintam: ostendit eos credidisse Dominum sublatum. Præterea si primo mulierum nuntio credidissent, dicentium se angelos vidisse & audiuisse: multo magis secundo nuntio Mariæ Magdalene credere debuissent. At Marcus ait. Et illi audientes quia viueret, & visus esset ab ea: non crediderunt. Adde insuper, quod neque Ioannes tunc tam solers fuisse credendus est: ut ex derelictione linteaminum, & diligenti complicatione eorundem, potuerit intellexisse Dominum resurrexisse, & non potius fuisse sublatum. turbati enim tunc erant & Petri & Ioannis sensus, & mens eorum ligata. Corollarium: ex propositionis ostensione notum est, nam sententia Augustini est, Io-
 b. j.

Lucas
24Marcus
16

annem credidisse corpus Domini sublatum. Chrysofomi, Ioannem credidisse Dominum resurrexisse.

14 Q V A R T A D E C I M A . Verisimilius est, Mariam Magdalenam cum Dominum vidit in horto, non tetigisse eum: quā tetigisse. ¶ Nam ex Ioanne Dominus prohibuit eam ne se tangeret: dicens. Noli me tangere. Atqui verisimile non est, quod Dominus a resurrectione illi apparet, id dixerit non serio: sed quod sic ipse volebat, et si sic volebat: quod non aliter permisit. Adde præterea: quod ipsa discipula erat, solita verbis eius audire. Nequaquam ergo contra iussu ipsius fecisset vetantis pariter & in noua immortalitatis gloria resurgentis: tametsi se prostirauerit, sicuti verisimile est, ut pedes eius beatos tangeret. Verisimilius est igitur, eam non tetigisse Dominum: quā tetigisse.

15 Q V I N T A D E C I M A . Aliæ mulieres: bis profectæ sunt ad monumentum. bis aspectum passæ sunt angelicum. bis angelicum receperunt nuntium. ¶ Nam ex prima mane cum Maria Magdalena cum adhuc tenebræ essent, fuerunt ad monumentum: & tunc habuerunt visionem angelorum & nuntium perferendum per quartam, quod cum perferrent ad discipulos: nondum per sextam viderunt Dominum. Sed & ex Matthæo aliud mandatum angelicum perfer-

rendi nuntij habuerunt: quod cum irent renuntiaturæ, occurrit eis IHESVS, & tenuerunt pedes eius. Respondens autem (inquit) angelus, dixit mulieribus. Nolite timere vos, scio enim quod IHESVM qui crucifixus est, quæritis. Nō est hic: surrexit enim: sicut dixit. Venite & videte locum ubi positus erat Dominus. & cito eūtes dicite discipulis eius: quia surrexit, & ecce præcedet vos in Galilæā, ibi eū videbitis: ecce prædixi vobis. Et exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno: currētes nūciare discipulis eius. Et ecce IHESVS occurrit illis: dicens. Auete. Ille autē accesserunt, & tenuerunt pedes eius, et adorauerunt eum. Tūc ait illis IHESVS. Nolite timere. Ite, nūciate fratribus meis ut eant in Galilæā: ibi me videbunt. Hæc autē perferendi nuntij angelica iussio, prima illa esse non potuit, iā enim illud per quartā nūtiauerant: & per sextā Dominus nondum eis occurrerat. Fuit igitur hic accessus, alius à primo, & hæc angelica visio, alia à prima. & hæc iussio, à prima iussione alia. Ceterū ipsas nūtiasse discipulis quod & angelus et Dominus iusserat, nulli dubium esse debet: etsi hæc secunda mulierum nuntiatio, ab Euangelistis scripta non sit, sed sola perferendi nuntij tum ab angelo tum à Domino iussio.

16 S E X T A D E C I M A . Prima sanctarum mulierum monumenti visitatio & secunda: differunt.

¶ Ex quarta siquidem & probatione eius, in prima monumenti visitatione viderunt duos angelos: in secunda autem de vno angelo solum fit mentio, vt iam apud Matthæum in præcedenti propositione visum est. Cui Marcus astipulatur, dicens. Et introeūtes in monumentum, viderunt iuuenem sedentē in dextris, coopertum stola candida: & obstupuerunt. Qui dicit illis. Nolite expauescere. IHESVM quæritis Nazarenum crucifixum. surrexit: nō est hic. ecce locus vbi posuerunt eum. In prima visitatione, solum territæ leguntur. Et factum est, inquit Lucas, dum mente consternatæ essent de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem, & declinarent vultum in terram: dixerunt ad illas. Quid quæritis viuentē cū mortuis? Nō est hic, sed surrexit. In secunda vero, non solū territæ, sed etiā gaudētes. Et exierūt, ait Matthæus, cito de monumento cū timore et gaudio magno: currentes nuntiāre discipulis eius. In prima visitatione: minime videtur per vndecimā angelico nuntio credulæ. In secūda autē, videntur, nā gaudiū magnum, credulitatis est argumentū: vt cōtra, fletus, luctus, moeror, & tristitia, incredulitatis. In prima visitatione: erant per tertiam in comitatu & societate Mariæ Magdalene. In secūda vero: nō erant. nā si tunc cum ea fuissent: ipsæ quoq̃

Marcus
16

Lucas
24

Matthæus
28

vidissent vnā cū illa Dominū in horto. Quin immo cum venerunt hac secunda visitatione, ex Marco orto iam sole: Dominum iam Mariæ Magdalene apparuisse in horto, & ipsam iam abuisse vt id discipulis nunciaret, existimandum est, qua vero ratione: postea fiet manifestum.

17 SEPTIMADECIMA. In secunda monumenti visitatione, aliud recepit nunciandū Maria Magdalena, aliud mulieres. ¶ Nā Maria Magdalena, ex Ioāne recepit hoc discipulis nunciandum, Ascēdo ad patrem meum & patrem vestrū, DEVM meū & DEVM vestrū. Sed mulieres ex Matthæo receperunt nunciandum, Quia surrexit. & ecce præcedet vos in Galilæam. ibi eum videbitis. Et similiter ex Marco: & id quidem mandante angelo. Rursusq̃ ex Matthæo, sed mandante DEO in via. Ite, nunciate fratribus meis vt eant in Galilæā, ibi me videbunt. Receperūt igitur hæ & illa: diuersa nuncianda.

18 DVODEVICESIMA. Verisimilius est: Mariam Magdalenam non affuisse cum mulieres tenuerūt pedes Domini, q̃ affuisse. ¶ Nam aut præcesserat eas in secunda visitatione: & tunc viso Domino, cita & læta iam abiuerat nunciatum discipulis cum mulieres aduenerūt. aut venit postea quam aliæ recesserant: & tunc tanto temporis facto interuallo, quo ad monumentū plorauit, angelos vidit, Dominum allocuta est,

b. iij.

Marcus
16

Ioannes
20

Matthæus
28

Marcus
16

Matthæus
28

DE MAG.

- Iymis, Marthę & Marię sororū Lazari. Et de
 • inde, XI Cal. Augusti. Natalis sanctę Marię
 • Magdalenę de qua, vt Euāgelium refert, septē
 • dæmonia eiecit Dominus. Quę etiā inter aliā
 • dona insignia, CHRISTVM à mortuis resurgen-
 • tem prima videre meruit. Quę ex vetustissimis,
 • dubium esse non debet, desumpta esse martyro-
 • logicis. cū & illud Martyrologicū vnde hæc ci-
 • tata sunt, vetustū sit, & eo sane quo nunc vtun-
 • tur Ecclesię, vetustius. Ad approbationem
 • quoq; illius: ea faciūt quę adducta sunt ad nu-
 • merum primę Disceptationis 10, & Defensio-
 • nis eius 12. 23. 25. 29.
- 20 VICESIMA. Vnica est Maria Magdalena
 Euangelica. ¶ Appello Mariam Magdalenā
 Euangelicam: quam Euangelium expresse no-
 minat Mariā Magdalenā. Nam ea quā Mat-
 thæus cap. 27 & 28 Mariam Magdalenam ap-
 pellat, & Marcus cap. 15 & 16. & Lucas cap. 8
 & 24. & Ioānes cap. 19 & 20: manifeste ex Eu-
 angelistis & præcedentibus propositionibus co-
 gnoscitur esse Maria Magdalena quę Dominū
 sequebatur à Galilæa, de qua item Dominus
 eiecerat septem dæmonia. neq; in alijs locis q̄ in
 prædictis, exprimitur Maria Magdalena in
 Euangelio. Vnica est igitur Euangelica Maria
 Magdalena.
- 21 VICESIMA PRIMA. Hæ nomenclaturæ,

DISCEP. II

13

- quę sequuta erat Dominum à Galilæa, minis-
 trans ei de facultatibus suis, de qua septem dæ-
 monia exierant, de qua dominus eiecerat septē
 dæmonia: non ponuntur in Euangelio ad dis-
 crimen alterius Marię Magdalenę. ¶ Nam
 per præcedentem: vnica est Maria Magdalena
 Euangelica. frustra igitur ad hoc essent in Euā-
 gelio, talia discriminis symbola. Verū enim ue-
 ro duę priores particulę, indicāt piū Marię
 Magdalenę in CHRISTVM officiū. duę po-
 steriores: diuinę bonitatis in eam beneficiū, &
 signum potentię ac virtutis eius admirandum.
- 22 VICESIMASECVNDA. Superuacaneum
 est: inquirere, vndenam in Euangelio Maria
 soror Marthę, dicatur Magdalena. ¶ Nam
 ex vicesima: vnica est Maria Magdalena Eu-
 angelica, quę ex vndeicesima soror Marthę
 non est. Valeant igitur κωμαι, πύργοι, & ficta
 Magdala, siue in Hierusalem & Iudæa, siue
 ad oram maris Tiberiadis sita, à quorum do-
 minio id nomenclaturæ, Magdalenę inquam,
 sibi Maria soror Marthę vendicarit. Neq; ex
 Euangelio aliud nomen habere cognoscitur: q̄
 q̄ Maria vocatur, nonnunq; Maria soror Mar-
 thę & Lazari. Nā Matthæus cap. 26 & Marcus
 14: eā appellatione mulieris designant. Lucas
 • vero cap. 10, nomine Maria. Et huic erat (in-
 • quit) soror, nomine Maria. Ioānes item cap. 11

Matthæus

27

Lucas

8

Marcus

16

Lucas

10

& 12. Nec in pluribus locis : de Mariá sorore
Marthæ loquuntur Euangelistæ.

- 23 VICESIMATERTIA. Mariá Magdalena
Euangelica: non erat illa in ciuitate Peccatrix.
¶ Nam in Mariá Magdalena: insigne miracu-
lum, manifesta scilicet eiection septē dæmonio-
rum ex Marci 16, & Lucæ 8, actum est. Quan-
doquidem si hæc eiection occulta fuisset, & non
aperta omnibus, innotuisset: & quæ reuera erāt dæ-
monia : minime eam scripsissent Euangelistæ,
ne forte ansam dedissent aduersarijs & calum-
niatoribus Euangelij, qui plurimi illo tempore
erant, ipsos arguendi tanquam qui ficta & que
nunquā vera apparuerant, scripsissent. A pecca-
trice autem, nequaquā manifesto miraculo septem
dæmonia eiecit Dominus: sed ex 7 Lucæ, illi
suos pedes riganti lachrymīs, & capillis tergen-
ti, & demum unguento ungenti, dimisit Do-
minus peccata multa. Sed & apud Græcos
id conspectius habetur : vbi distinctio capitum
nulla est, sed litera continuo filo procedit, hunc
in modum. Dixit autem ad mulierem. Fides
tua te saluam fecit. Vade in pace. Et factum est
deinceps: & ipse iter faciebat per ciuitates & ca-
stella, prædicans & Euangelizans regnum dei,
& duodecim cum illo, & mulieres aliquæ quæ
erant curatæ à spiritibus malignis & infirmita-
tibus; Mariá quæ vocatur Magdalene de qua

Lucas

- septem dæmonia exierāt, & Ioāna vxor Chu-
zæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ
multæ, quæ ministrabāt ei de facultatibus suis.
Nam recens omnino erat: quæ Peccatrici dimise-
rat peccata, & iusserat eam abire in pace. At re-
cens non erat: quæ illæ mulieres curatæ fuerant
& sequebantur eum, quod innuit Euangelista:
per hæc verba, Quæ erant curatæ & Exierant,
quæ Græce sic effertur, αἱ ἡσάρ τεθεραπευ-
μέναι, & ἐξελήλυθει, hoc est, Quæ curatæ fue-
rant, & Exierāt, quandoquidem tempus remo-
tum & multo ante præteritum designant. Item
per illud, Quæ ministrabāt ei, vt pote quod in-
dicet consuetum illarum ministrandi Domino
per Galilæam officium, quod & alio loco subin-
nuat Marcus: dicens. Et cum esset in Galilæa:
sequæbantur eum, & ministrabant ei. Nequaquā
igitur Mariá illa Magdalena quæ multo ante
curata fuerat, & à qua septem dæmonia exie-
rant: erat publica illa in ciuitate Peccatrix, pau-
loante à Domino in pace dimissa. Cæterum,
facta etiam capitum distinctio, ex 7 Lucæ
nullo consequio trahi potest, Peccatricem il-
lam esse Mariam Magdalenam, nam ex 7 Lu-
cæ, Dominus dixit Peccatrici, Remittuntur tibi
peccata. Et rursus, Fides tua: te saluam fecit.
Vade in pace. Cum igitur dixerit ei, Vade
in pace, quomodo inde colligas: publicam il-

Marcus
15Lucas
7

lam Peccatricem fuisse eam quæ sequebatur Do-
 minum, quæq; ibat cum eo per ciuitates & ca-
 stella, de qua cap. 8 meminit idem Lucas, cum
 • inquit. Et factum est deinceps: & ipse iter facie-
 • bat per ciuitates & castella, prædicans & Euan-
 • gelizans regnum DEI, & duodecim cum illo, &
 • mulieres aliquæ quæ erant curatæ à spiritibus
 • malignis & infirmitatibus, Maria quæ vocatur
 • Magdalene de qua septem dæmonia exierant,
 • & Ioanna vxor Chuze procuratoris Herodis,
 • & Susanna, & aliæ multæ quæ ministrabāt ei de
 • facultatibus suis: Non aliter certe: q̄ si fingeres
 mirificum quendam regem, verbo miracula &
 virtutes & deniq; quicquid vellet faciētem, ali-
 cui supplicii iussisse vt abiret in pace, ac adiectio-
 ne particulæ in pace significasse eum pro qua re
 supplicaturus venerat prorsus exauditum, & ex
 eo intelligere aut colligere velles, q̄ iste regē se-
 quutus fuerit, quod si diceres: q̄ iussit recedere,
 diceres accessisse, q̄ iussit abire: venisse. Quā se-
 quelam nemo profecto nouit, sed hanc potius,
 iussit abire: ergo abiit, & non sequebatur. Adde
 insuper, q̄ pudibundum fuisset eam quæ nuper
 scortum insigne fuerat, se cōtinuo iungere san-
 ctissimo agmini nobilissimæ matronæ, Ioannæ
 vxoris Chuze satrapæ & œconomi regij, & cæ-
 terarū sanctarum mulierum quæ erant Aposto-
 lorum matres, veluti comparem & sociam, im-

mo vero omnium ductricem & primipilam vt
 quæ in fronte posita sit: Item si septimum cap.
 Lucæ non poneretur: nulla posset suboriri suspi-
 cio, q̄ Maria Magdalena fuerit publica illa Pec-
 catrix. Nō enim ex hoc q̄ sequebatur CHRIS-
 TVM, q̄ socia erat Ioannæ, q̄ ministrabat
 CHRISTO de facultatibus suis ex octauo Lucæ,
 q̄ mane inuisit monumētum Domini, q̄ nun-
 tiauit Apostolis ex vicesimoquarto eiusdem: su-
 spicio aliqua oriri potest, q̄ fuerit illa publica
 in ciuitate Peccatrix. Neque ex 27 Matthæi, q̄
 astabat CHRISTO patienti, q̄ cū altera Maria
 è regione sepulchri sedens contēplata sit vbi po-
 neretur corpus IHESV, aut ex 28 q̄ venerit pri-
 ma die sabbatorum illucescente videre sepul-
 chrum, & angelum viderit & audierit. Neq; ex
 15 & 16 Marci: q̄ eadē fecerit, & insuper q̄ pri-
 mo apparuerit ei Dominus. Neq; ex Ioannis
 decimonono & vicesimo: q̄ stabat iuxta crucem
 IHESV cum MARIA matre eius, et Maria Cleo-
 phæ, q̄ mane venit ad monumentum: cū adhuc
 tenebræ essent, q̄ Petro & Ioanni nūtiauit Do-
 minum sublatum, q̄ solitaria stabat ad monu-
 mētum, foris plorans, q̄ Dominū vidit in hor-
 to: cuius vestigia tenere voluit, q̄ discipulis nū-
 tiauit, Vidi Dominum, & hæc dixit mihi. Ma-
 nifestum est igitur, septimo Lucæ cap. sublato:
 nullam emergere posse suspicionem, Mariam

Magdalenam aliquādo fuisse publicam peccatricem, uti reuera neque fuit. Sed cum cap. 7 Lucę ponitur: perinde ad hoc negocij facit, ac si nunquam fuisset positum: cum ex eo, ut visum est, nullo trahi consequio possit, Peccatricem continuo sequutam fuisse Dominum, & sese sanctarum nulloque non tempore inculpatę famę mulierum turbę inferuisse. quod Maria Magdalena ex octauo Lucę, & Matthęi & Marci Euangelio, fecit. Quare satis constat: Mariam Magdalenam non fuisse publicam illam Peccatricem. ¶ Sed forte dicet quispiam. Ex octauo Lucę suspicamur Mariam Magdalenam, publicā illā Peccatricem fuisse: quia ab ea eiecta sunt septem dæmonia. ¶ At si probe attendat 9 & 11 numeros primę Disceptationis de Magdalena: eo ipso quod ab ea eiecta sunt septem dæmonia, non fuit publica peccatrix. Item eo ipso quod in familiaritio CHRISTI erat: etiā tum, puto, cum Peccatrici dimissa sunt peccata. Præterea Ioanna vxor Chuza, & Susanna, & filia Chananæ, dæmonia habuerunt: sed nunquid ideo fuerunt publicę peccatrices? Quinetiam puer ab infantia ex Marci nono, immundo spiritu multo obsessus fuit: sed nunquid ideo publicus peccator extitit? Illud igitur: quod Maria Magdalena fuerit publica peccatrix, indicio non est. Cur tamen nonnulli a dæmonijs occupentur, alij

non occupentur: arcana quædam ratio est, quam solus DEVS nouit, qui solus etiam sanat infirmitates & alligat contritiones generis nostri, sine ipso curari prorsus impossibiles. Ad hanc quoque propositionem faciunt: rationes quę in prima Disceptatione ad numeros 9 & 11, & eius Defensione 11 & 12, positę sunt.

24 VICESIMA QVARTA. Maria soror Marthę: non erat publica illa in ciuitate Peccatrix. ¶ Nam ut manifeste ex Luca coniectatur, publica illa Peccatrix moram trahebat in vna ciuitatū Galilææ, & ut aliqui existimant in ciuitate Naím. Et ecce, inquit, mulier quę erat in ciuitate peccatrix. Quę nisi illo in loco resedisset, fuissetque peccatrix notissima, & fortasse prima omnium: Simon Phariseus non dixisset intra se. Hic si esset propheta: sciret utique quę & qualis est mulier quę tangit eum, quia peccatrix est. Neque Dominus dixisset. Remittitur ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Atqui Maria soror Marthę ex vndecimo Ioannis Iudæa erat, quę nunquam nec peccatrix fuisse legitur, nec peregrinātem Dominum sequuta: sed cum domi maneret vnā cū chara sorore Martha, eundem hospitio suscepisse. Et quę Dominus bis aut ter susceptus hospitio eius in Euangelio, ut puta 10 Lucę, & vndecimo & duodecimo Ioannis, legitur: quia tamē ex vndecimo Ioannis, quod etiā

ex decimo Lucę cognoscitur, familiariter admo-
dū & amice utebatur Martha & Mariā sorore
eius, nō tunc primū apud eas diuersatus intelli-
gitur cū secundū Lucā ex Galilæa venerat vbi
pauloante iustificata fuerat Peccatrix, sed multo
ante, ob honestatē puritatēq; ac vitæ sancti-
moniam Mariæ, Marthæ, & Lazari, immo ob
multiformem gratiam illis ab eo abunde infusa-
sam, vt multo magis iam intelligatur ex veteri
illa & familiari, qua IHESVS ad domum illam
utebatur, consuetudine: Mariam sororem Mar-
thæ non fuisse illam publicam Peccatricem quę
pauloante, iustificationis gratiam, miseratione
eius, cōsequuta fuerat. Præterea si fuisset publi-
ca illa Peccatrix quæ ministrando sequuta fuisset
Dominū, & cum eo se in domum Marthę so-
roris recepisset: Martha nunq̄ conquesta fuisset
de ea, dicens, Domine non est tibi curæ: q̄ soror
mea reliquit me solā ministrare: sed potius cō-
gratulata peregre aduentanti fuisset: effusa in
gaudiū, q̄ sororem quæ perdita erat recuperas-
set, accepissetq; ex turpi pulchram, ex immunda
sanctam, et ex mortua viuam. Illud quoq; mirū
videri potuisset: q̄ Mariā, si ipsa solita fuisset
Domino ministrare in via, in propria domo
neglecti officij & obmissæ solitę ministratiōnis
redarguta fuisset. Et quid mirum: si Dominus
quo tempore in Galilæa agebat postq̄ redijt ex

Lucas
10

Aegypto (decem siquidē & octo annos in Galilæa habitauit, anteq̄ suā inciperet prædicatiō-
nem) frequēter cū ex Galilæa per Bethaniā in
Hierusalem secundum consuetudinē legis se cō-
ferebat, hospitalitatis familiaritatē habuerit cū
Mariā & Martha & Lazaro fratre earum, qui
merito præ cæteris hospites eius nominati fue-
runt, quosq; proculdubio suę quoq; benedictio-
nis gratia Dominus præuenit ante q̄ sese mun-
do manifestauerit. Vnde nullomodo verisimile
est: Mariā sororē Marthæ, quæ mihi semper &
in corde & veneratiōne, sancta visa est, aliquādo
in tātę turpitudinis barathrū cuius iniuste accu-
satur, corruisse. adeo vt q̄ hoc pertinaciter dicit:
mihi videatur quodāmodo tātō hospiti, quo nul-
lus est, neq; fuit, neq; erit, neq; esse potest, aut ma-
ior aut melior, & non solum illi sanctę hospite,
iniurius esse. Absit ergo cogitemus: hęc cōsuetu-
dinariā CHRISTI hospitiā, aliquādo fuisse sordi-
dā infamēq; Peccatricē. Cæterū cōsimili ratio-
ne qua in præcedēti propositione vsi sumus, ostē-
di possit: nequaq̄ ex 7 Lucę colligi posse, Mariā
sororē Marthę fuisse illā publicā Peccatricem,
aut insuper eāipsā fuisse Mariā Magdalenā, q̄
vt iustificata fuisset, sequuta esset Dominū à Ga-
lilæa, donec hospitio in ædibus Marthæ excep-
tus fuit, nā & illic soror Marthæ, domi reper-
ta est: tantū abest vt Dominū à Galilæa sequu-

DE MAG.

ta fuerit. Nihil igitur de 7 Lucæ cogita: & nūq̄ tibi de Mariā sorore Marthæ suspicio vlla oborietur, sed semper de ipsa vt virgine & vere sancta senties. neq̄ enī virorū Marię & Marthę sororis eius, vnq̄ facta est mētio: sed solum fratris earū, vt apud quē manebāt, ceu virgines, et tales quidem quę à Domino ob infusam eis benedictionis suę gratiā, multū diligebātur. cui & ipse omnimoda puritate & honestate vitæ cooperabatur: sese domi continētes. nā mos virginū nō erat: per regiones lōginquas & deserta, vrbes & oppida discurrere. vnde intelligitur: Mariā Magdalenā, Ioannā, Susannam, & cæteras quę sequebātur Dominū: probas sanctasq̄; matronas fuisse, quę aut viros habebāt qui etiā ipsi desiderio regni coelestis sequebātur Dominum, aut viduę erāt trahētes secū liberos vt simul & ipsi vitā consequerētur æternā. Arbitrariū itaq̄ est, & nulla ratione sultum: dicere Peccatricem Lucæ 7 præ se ferre formam poenitentium & incipientium, 8 actiuorum & proficientiū, & 10 contemptantium & perfectorum. Nā reuera, vt hę vitæ varię sunt, ita tria diuersa in Euāgelio exemplaria sibi vendicāt. Poenitētes & incipientes, vnum: Peccatricem. Agētes & proficientes, alterū: Mariā Magdalenā. Contemplantes & consummati, tertium: Mariā Marthę sororem. Ad hanc quoq̄ propositionē faciunt: quæ

DISCEP. II

numero Disceptationis 7, & Defensionis eius 9, 10, 11, 12, 15, 20, 21, 27, adducta sunt.

25 VICESIMA QVINTA. Tres sūt mulieres, vt recte voluit Theophilus Antiochię episcopus sextus à Petro, discipulorum temporibus conterminus: Maria Magdalena, Maria soror Marthæ, & Peccatrix à Luca descripta. ¶ Hęc ex 19, 23 & 24 propositionibus nota est. Sic autē de his Theophilus scripsit. Quis autē quatuor Euāgelistę vnguētū mulieris cōmemorēt: nō est tamē vna, sed duę, vna quidē: quę describitur à Ioāne, quę est soror Lazari. alia vero: quæ à reliquis Euāgelistis describitur. Adhuc autē si attēdas: inuenies has, tres esse. à Ioāne enī vna describitur, altera vero à Luca, à duobus vero reliquis alia. Hęc ille. Huic etiā propositioni astipulātur: quæ in Disceptatione numero 12, Defensione eiusdem 49 & 52, dicta sunt.

Theophilus

26 VICESIMA SEXTA. Et si hæ tres sint, & earum vnica sit Mariā Magdalena Euāgelistica: consuetudo tamen obtinuit, vt etiā Mariā soror Marthę, Mariā Magdalena dicatur, item & Peccatrix, quæ in Euāgelio nominata nō est. Vnde fit, vt quodāmodo sint tres Mariæ Magdalenæ: quæ licet tres sint mulieres, vnica tamen mulier esse putantur. ¶ Nā vnica esse Mariā Magdalenā Euāgelicā: propositio vicesima ostendit. & has, tres esse mulieres: præ

cedēs. Qz autē vulgo *María* soror *Marthæ* & Peccatrix vocētur *María Magdalena*: notius est q̄ vt probatione egeat. Corollarium itē, notū est. Nā vna reuera est *María Magdalena*, vt pote Euangelica, quæ scilicet sequebatur Dominū à Galilæa, de qua itē Dominus septē dæmonia eiecērat: & duæ, nūcupandi cōsuetudine. Quandoquidē nō solū imperitū vulgus *Mariā* sororē *Marthæ* *Mariā* *Magdalenā* appellare consueuit, & Peccatricē itidem *Mariā* *Magdalenā*: sed etiā literati aliquot & insignes viri, ceu *Gregorius*, *Beda*, *Bernardus*, & qui prædictū quidē se quiti sūt *Gregoriū*, nō autē Euangelicū qd̄ fecere *Theophilus*, *Irenæus*, et primi illi sancti literatiq; patres. Qz vero illi has tres vnica esse putēt: adeo certū est, vt ex scriptis eorū testimonia adducere superflū videatur. Vnde factū est, vt etiā nūc nōnulli pro virili scribāt & defendant vnica esse *Mariā* *Magdalenam*, tanq̄ pro aris decertantes: quā vnā & eandē esse volunt mulierē, cuiuscūq; vulgus hoc nomen *María Magdalena* tribuere cōsueuerit. At nos cōtra: vnā veram, & duas vulgarias, esse arbitramur.

27 VICESIMA SEPTIMA. Vndenā hæ mulieres, nomen *Marię* & *Magdalenę* sibi cōtraxerint, et eadē vnica mulier peccatrix fuerint reputatæ: verissimiliter cōiectare. ¶ *María Magdalena* à *Galilæa*: ex Euāgelio & pro verita-

te, hoc nomen *María* habet. quā à *Magdalo* ad orā maris *Tiberiadis* sito, sibi contraxisse *Magdalenę* cognomentū: magna est tam veterū q̄ recentium scriptorum consensio. Huic autem pyxis vnguentaria tribuitur: vt cum transisset sabbatū veniens ad monumentū vngeret I H E S V M. Ea vero pyxis ad *Mariam* sororē *Marthæ* (sic enim vere, & Euangelio teste nominatur) *Magdalenę* cognomentum trāsmisit. Pari modo & sorori *Marthæ* pyxis vnguenti conceditur: quo vnxit caput & pedes Domini in signum sepulturæ non diu post futuræ. vnxit autē in domo *Simonis Leprosi*, & capillis suis tersit: & id in conuiuio. Atq; hæc pyxis, & hæc vnctio pedum Domini, & extersio facta capillis eius in domo *Simonis Leprosi* & in cōuiuio: Peccatrici quæ rigauit lachrymis pedes Domini tersitq; capillis suis, & subinde vnxit in domo *Simonis Pharisei* & in cōuiuio: nomen *Mariam*, & cognomentum *Magdalenā* indiderūt, cum ex Euangelio neq; nomen habeat neq; cognomē. Fecit & ad id, caput 11 *Ioannis* nō intellectū vt decuit: de eo scilicet quod quomodo factū fuerit paulomox capite 12 explicatur (q̄q; neq; Euangelium *Ioānis*, neq; aliorum Euangelistarum: per distinctionem capitum scriptū sit, quod licet in exemplaribus Græcis videre) Solent enim Euangelistæ, quæ prius tetigerūt

c.iiij.

DE MAG.

postea explicare, quod & illic fecit Ioānes. Ha-
 bes igitur verisimili cōiectura vndenā hę mulie-
 res nomen Marię & Magdalenę acceperint :
 nūc restat secundā propositionis particulā ostē-
 dere, Peccatrix vbi vulgo sibi nomen Marię &
 Magdalenę vendicauit : ad vtramq̃, Mariam
 scilicet sororem Marthę, & Mariam Magda-
 lenam Euāgelicam, Peccatricis nuncupationē
 transtulit, effecitq̃; vt ipsamet & illę duę vnica
 putarentur Maria Magdalena. atq̃ tūc quoq̃
 multa peccata: cōflata sunt in septem dæmonia.
 vt propemodum verum sit, quod dici solet, incō-
 modo vno dato: multa contingere, q̃q̃ Grego-
 rium sic scribentē: allegoriā potius q̃ historię
 sensum indicare voluisse, facile crediderim, tota
 itaq̃ propositio nota est.

28 DVODETRICESIMA. Neq̃ de Martha,
 neq̃ de Mariā sorore eius, neq̃ de Peccatrice:
 in mysterio passionis capto iā Domino, aut re-
 surrectionis: mētio vlla in Euāgelio specialiter
 & expresse facta est. ¶ Nam per vicesimāquin-
 tā: hęc, Mariā Magdalena, Mariā soror Mar-
 thę, & Peccatrix, tres sunt mulieres. neq̃ Ma-
 riā soror Marthę per vndeicesimā, neq̃ Pecca-
 trix per 23: illa est Mariā Magdalena Euāgelicā.
 In passione autē Domini hęc solę specialiter
 tangūtur: Mariā Magdalena, Mariā Iacobi mi-
 noris & Ioseph mater quę est Mariā Cleophę,

DISCEP. II

20

& mater filiorum Zebedæi quę dicitur Salo-
 me. In Marco siquidem: Mariā Magdalene, &
 Mariā Iacobi minoris & Ioseph mater, & Salo-
 me exprímūtur. In Ioanne vero: Mariā Cleo-
 phę & Mariā Magdalene, quę stabant iuxta
 crucē IHESV cū MARIA superbenedicta ma-
 tre eius. At certū est: neq̃ sororē Marthę, neq̃
 Peccatricē, harum aliquam esse. nam & hęc om-
 nes, Galilęę sunt: & si harum aliqua esset Ma-
 riā soror Marthę aut Peccatrix, ea maxime es-
 set Mariā Magdalena. quod falsum esse, mon-
 stratum iam est. De Martha autē: id per se ma-
 nifestum est, nullam scilicet harū esse. Igitur ha-
 rum mulierum in mysterio passionis: nulla mē-
 tio specialiter & expresse facta est. Nequaquā ta-
 men dubitem, tūc nobilē illum Lazarū inter vi-
 ros, & inter mulieres Iudęas, pias illas CHRI-
 STI hospitas Marthā & Mariā sororē eius:
 Domino pia compassionis officia exhibuisse,
 & copiosissimas profudisse lachrymas, dicente
 • Luca. Sequebatur autem illum multa turba po-
 • puli & mulierum: quę plangebant & lamenta-
 • bātur eum. Cōuersus autē ad illas IHESVS:
 • dixit. Filię Hierusalem: nolite flere super me,
 • sed super vosipsas flete & super filios vestros.
 • quoniam ecce venient dies in quibus dicent,
 • Beatę steriles, & ventres qui non genuerunt,
 • & vbera quę non lactauerunt. ¶ si Peccatrix
 c. iiii.

Marcus

15

Ioannes

19

Lucas

23

inter peregrinos aderat: dubium non est, quin maxima sympathia & abundantissimis lachrymis Dominum vite suae prosequuta fuerit. Verum de Peccatrice: posteaque Lucas cap. 7 plenam texuit historiam, ne vnum quidem verbum in Evangelio facit. Quinetiam in mysterio resurrectionis hae solae nominantur: Maria Magdalene, Ioanna, Maria Iacobi, Salome, & nomine generali quaedam quae cum eis erant, Galilaeae. constat igitur quod propositio pollicebatur.

29 VNDERICESIMA. Nulla earum mulierum quae Maria Magdalena reputantur: a resurrectione pedes Domini in via tenuit. ¶ Nam tres sunt per vicesimam sextam, quae Maria Magdalena reputantur: scilicet Maria Magdalena Evangelica quae & Dominum sequebatur a Galilaea & de qua ipse septem eiecerat daemonia, Maria soror Marthae, & Peccatrix. Atqui per duodevicesimam: Maria Magdalena Evangelica quae solita erat sequi Dominum a Galilaea, non tenuit pedes Domini in via, non enim erat cum mulieribus quibus Dominus occurrit. Neque item Maria soror Marthae, neque Peccatrix: praedictos pedes tenuit, per praecedentem. Praeterea illae quae secundo inuiferunt monumentum: fuerunt aliquae earum quae primo inuiferant. eae autem sunt, Maria Cleophae Iacobi minoris & Ioseph mater, & Salome mater filiorum Zebe-

dae, id est Iacobi & Ioannis, & Ioanna: quarum nullam certum est esse Martham, Mariam vel sororem eius, aut Peccatricem. notum est igitur quod proponebatur.

30 TRICESIMA. Cum Maria Magdalena & aliae mulieres mane venerunt ad monumentum cum adhuc tenebrae essent: factus erat ille terrae motus. ¶ Eas mane fuisse ad monumentum cum adhuc tenebrae essent: tertia monstravit. At si tunc primum cum illae aderant magnus ille terrae motus increpuisset: mirum in modum pauefactae fuissent, cum etiam viri ipsi & milites, custodes monumenti, nimio metu percussi iacerint velut mortui & exanimis. verum an adhuc ceu exanimis iacerent cum mulieres illuc applicuerunt, me latet: pauefactae tamen non leguntur, priusquam ingrederentur monumentum, & aspectum experirentur angelorum, dicente Luca. Vna autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes quae parauerant aromata: & inuenerunt lapidem reuolutum a monumento, & ingressae: non inuenerunt corpus Domini IHESU. Et factum est dum mente consternatae essent de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem & declinarerent vultum in terram: dixerunt ad illas. Quid quaeritis viuentem cum mortuis? Item & Marco, Et cum transisset sabbatum: Maria Ma-

Lucas
24

Marcus
16

• gdalene & Maria Iacobi & Salome emeruat
 • aromata, vt venientes vngerent IHESVM. Et
 • valde mane vna sabbatorum veniunt ad monu-
 • mentum: orto iam sole. Et dicebāt ad inuicem.
 • Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumen-
 • ti? Et respicientes: viderūt reuolutum lapidē.
 • Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in
 • monumentum, viderunt iuuenem sedentem in
 • dextris coopertum stola candida: & obstupue-
 • runt. Qui dicit illis. Nolite expauescere, IHES-
 • SVM queritis Nazarenū, crucifixum, surrexit:
 • non est hic. Vbi cum illi dicunt: vnus, Et respi-
 • cientes viderunt reuolutum lapidē, alter, Et
 • inuenerūt lapidē reuolutū à monumento: indi-
 • cant terremotum iam exactum fuisse. nō enim
 • mulieres venerūt cum reuolueretur lapis, neq;
 • viderunt reuolui lapidē, quod factum est descē-
 • dēte angelo, & terrifico fragore concussa terra.
 • sed viderunt & inuenerunt iam reuolutum. Fa-
 • ctus igitur erat ille ingens terræmotus: cum
 • Maria Magdalene & sociæ eius, mane, suo
 • primo accessu profectæ sunt ad monumentum.
 31 TRICESIMA PRIMA. Matthæus de ad-
 • uentu illo primo Mariæ Magdalene & sociæ-
 • rum eius ad monumentum: per anticipationem
 • loquutus est. ¶ Nam sic habet Matthæus. Ve-
 • spere autem sabbati quæ lucescit in prima sabba-
 • ti: venit Maria Magdalene & altera Maria vi-

• dere sepulchrum. Et ecce terræmotus factus est
 • magnus. Angelus enim Domini descendit de
 • cœlo: & accedens reuoluit lapidē, & sedebat
 • super eum. At ex præcedenti: descensus angeli
 • & terræmotus ille magnus, præcesserant aduen-
 • tum illum mulierum ad monumentum. Id igitur
 • per anticipationem loquutus est Matthæus.
 • Quæ loquutio, & loquendi modus: apud Eu-
 • angelistas & Prophetas non infrequens est.
 32 TRICESIMASECVNDA. Matthæus de
 • vtroq; mulierum accessu ad monumentū, memi-
 • nit: sed neutrum Mariæ Magdalene aut mu-
 • lierum accessum ad discipulos, expressit. ¶ Nā
 • cum ait, Vespere autem sabbati, quæ lucescit in
 • prima sabbati: venit Maria Magdalene & alte-
 • ra Maria videre sepulchrum: hoc per primam
 • & tertiam propositionem, adiuuātibus decima
 • & quintadecima, ad primum mulierū accessum
 • ad monumentum, referendum est. Quod autem
 • adiungit, Respondēs autē angelus, dixit mulie-
 • ribus. Nolite timere vos. Scio enim q̄ IHESVM
 • qui crucifixus est, queritis. Non est hic, surrexit
 • enī: sicut dixit. Venite, et videte locū vbi positus
 • erat Dominus. Et cito euntes dicite discipulis
 • eius: quia surrexit. & ecce præcedet vos in Ga-
 • lilæā. ibi eū videbitis. ecce prædixi vobis. Et ex-
 • ierunt cito de monumento cū timore & gaudio
 • magno, currētes nuntiare discipulis eius: ad se-

Matthæus
 28

cundū mulierū accessū ad monumentū absente
 Mariā Magdalena, spectat. Id quod per sextā
 decimā cognoscitur: quia vnicus eas alloqui scri-
 bitur angelus. *Q*uā itē cū gaudio magno egressæ
 sunt è monumēto, currētes vt nunciārēt discipu-
 līs: argumento sanè est non paruo, tunc eas in
 secunda illa visione & alloquutione angeli, cō-
 firmatas credidisse Dominū resurrexisse. quæ
 in prima angelorū visione & alloquutione, per
 vndecimam minime crediderant. Præterea IHE-
 SVS occurrit eis: dum irent nuntiare discipulis.
 Et exierunt, inquit, cito de monumento cum ti-
 more & gaudio magno, currentes nuntiare di-
 scipulis eius. Et ecce IHESVS occurrit illis di-
 cens. Auete. Ille autem accesserunt: & tenuerūt
 pedes eius, & adorauerunt eum. Quod in pri-
 mo earum accessu ad monumētum, & in primo
 inde digressu ad Apostolos: per sextam factum
 non est. Est igitur notum: duplicis mulierū ac-
 cessus ad monumētum, Matthæum meminisse.
 Quāq̄ nihil postea aliubi de accessu aut Ma-
 riæ Magdalene aut mulierum ad discipulos lo-
 quatur, etsi mandatum accedendi ad eos & ab
 angelo & à DEO acceperint. tota igitur propo-
 sitio nota est.

TRICESIMATERTIA. Particula Matthei,
 quæ in Græcis quidē codicibus habetur, in La-
 tinis autē deest: siue addita, siue obmissa, nihil

intelligentiæ imutat. ¶ Sic enī Mattheus Græce
 • habet. καὶ ἐξεληθούσαι ταχὺ ἀπὸ μνημείου μετὰ
 • φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι
 • τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγε-
 • γεῖλαι μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἰησοῦς ἐπὶ ἡντι-
 • στερ αὐταῖς λέγων, χαίρετε. hoc est, Et egressæ
 • cito de monumento cum timore & gaudio ma-
 • gno: cucurrerūt vt annuntiarent discipulis eius.
 * * dum autem ibant vt annuntiarent discipulis
 • eius: & ecce IHESVS occurrit illis dicens, auete.
 • Verum hæc particula, Dum autem ibant vt an-
 • nuntiarent discipulis eius, quæ in Græcis codi-
 • cibus habetur, & in nostris deest, siue ponatur
 siue non, semper illud intelligi debet per sextā,
 de secunda profectioe ad monumentum, & se-
 cunda egressioe à monumento. ergo per præce-
 dentem: nihil commutatur intelligentiæ.

34. TRICESIMA QVARTA. Verisimilius est
 • hanc particulam, Dum autem ibant vt annun-
 • tiarent discipulis eius: interpretis allucinatione
 fuisse obmissam, q̄ id Latinorum scriptorum
 errore atq; negligentia accidisse. ¶ Quia Græ-
 ce præcedens particula ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, & dimissa ὡς δὲ ἐπορεύ-
 οντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, simi-
 les sunt, & eodē fine claudūtur, idcirco verisi-
 • mile est, interpretē trāsillisse ad sequentem parti-
 • culam interpretādā, scilicet, Et ecce IHE-

Matthæus
28

Matthæus
28

Matthæus
28

S V S occurrit illis dicens, auete, obmissa me-
 dia particula qua caremus, aut certe in codicem
 mutilum incidisse, in quo hæc particula desyde-
 rabatur, atq; sic ea media particula omnes Latī-
 nos codices allucinatione interpretis caruisse.
 Nam si scriptorum Latinorum errore & incu-
 ria id contigisset: nequaquam verisimile est om-
 nes ubique scriptores eam obmisisse particulam.
 Quare & adhuc quidā ē Latinis codicibus eam
 retinerēt: quæ tamen nusquam, neq; in ijs quos
 habemus, neq; in commentarijs super eisdem
 editis, reperitur.

35 TRICESIMA QUINTA. Ipse quoq; Mar-
 cus: de duplici mulierum accessu ad monumen-
 tum, mentionē facit. ¶ Nā quod primo loco di-
 cit, Et cum transisset sabbatum: Maria Magda-
 lene & Maria Iacobi & Salome emerunt aro-
 mata, vt venientes vngerēt IHESVM. Et val-
 de mane vna sabbatorum, veniunt ad monumē-
 tum, hoc de primo accessu mulierum ad mo-
 numentum: tenebris adhuc ex Ioanne existens
 tibus, intelligi debet. Quod autem subinde ad-
 dit, Orto iam sole, hoc anticipatione ad sequen-
 tia dictum: ad secundum spectat accessum. Et
 rursus quod adiungit, Et dicebant ad inuicem:
 Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monu-
 menti? Et respicientes: viderunt reuolutum la-
 pidem. Erat quippe magnus valde, hoc tertio

Marcus
16

loco positum, illud respicit, Et valde mane vna
 sabbatorum veniunt ad monumentum, & pri-
 mum mulierum ad monumētū accessum, nam
 cum secundo accefferunt, sciebant lapidem re-
 uolutum: neq; dicebant ad inuicem. Quis reuol-
 uet nobis lapidem ab ostio monumenti? Quod
 quarto apponit, Et introeuntes in monumētū
 viderunt iuuenem sedentem in dextris, cooper-
 tum stola cādida: & obstupuerūt, qui dicit illis.
 Nolite expauescere. IHESVM quæritis Naza-
 renum, crucifixum, surrexit: nō est hic. Sed ite,
 dicite discipulis eius & Petro: quia præcedet vos
 in Galilæam, ibi eum videbitis: sicut dixit vo-
 bis. At illæ exeuntes: fugerunt de monumento
 (inuaferat enim eas tremor & pavor) & nemi-
 ni quicq; dixerunt, timebant enim, quod quarto
 inquā apponit, istud respicit, Orto iam sole, &
 secundum mulierū accessum. Id quod, idem etiā
 Marcus subinnuit: cum de vnico angelo, vt &
 Matthæus, verba faciat. Nam in primo: duo-
 rum fit mentio, tum ex Luca, tum etiā peregrin-
 norum testimonio, qui pluriū meminere, pro-
 positio igitur manifesta euadit.

36 TRICESIMASEXTA. Littera Marci, cō-
 mate his particulis, Monumētum, & Orto iam
 sole, interiecto: legenda est. ¶ Idem faciunt &
 Græci, quanq̄ pro nostro commate: subdisting-
 ctione vtantur, sic enim habent, καὶ Νίαν τῶν πῶ

• τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον,
 • ἀνατείναντος τοῦ ἡλίου, hoc est. Et valde ma-
 • ne vna sabbatorum veniunt ad monumentum:
 • exorto sole. Nam per præcedentem prior par-
 • ticula Et valde mane, & posterior Orto iam so-
 • le: diuersos mulierum accessus ad monumentū
 respiciunt. faciēda igitur est inter eas distinctio:
 quæ non incongrue per comma fieri solet quod
 notæ copulatricis vim habeat.

37 TRICESIMASEPTIMA. Litera Marci di-
 lucidior fuisset, adscripta in hunc modum copu-
 landi particula. Et valde mane vna sabbatorū
 veniūt ad monumentū: & orto iā sole. ¶ Adie-
 cta siquidē nota copulatiua, aperte indicat mu-
 lieres bis accessisse ad monumentū, semel valde
 mane, & iterū orto iam sole. Cum autem cōma-
 te vt in præcedētī dictum est, distinguī debeat:
 illud tamen frequenter obmittitur, obmissum
 vero, de vnico accessu mulierum phantasiā in-
 gerit, efficitq; insuper sermonis sibi ipsi dissiden-
 tiis quodammodo apparentiam. Nam si id sine
 distinctione legatur, Et valde mane vna sabbato-
 rum veniunt ad monumentum orto iam sole:
 hic sermo sibi met compugnare videtur, veniunt
 valde mane orto iam sole. quia si valde mane:
 non orto iam sole. si orto iam sole: nō valde ma-
 ne. Et quis in de Triduo CHRISTI, aliam
 adduxerim intelligētiam: hic tamen hanc esse

Marcus
16

veriozem arbitror, siue dies illa & aurora acce-
 lerata fuerit ob resurrectionis gloriā, siue non.
 38 TRICESIMAOCTAVA. Marcus nō solū
 de duplici accessu mulierū ad monumentū me-
 minit: sed etiā duplicē Marię Magdalenę pri-
 mo comitata, & secūdo incomitata accessum ad
 monumentū descripsit, & secūdū eiusdē ad di-
 scipulos accessum. ¶ Nam hic, Et cū transisset
 sabbatū: Mariā Magdalene & Mariā Iacobi
 & Salome emerunt aromata, vt venientes vn-
 gerent IHESVM. & valde mane vna sabbato-
 rū veniunt ad monumentū: primū Marię Ma-
 gdalenę comitatę ad monumentū accessum, te-
 tigit. Secūdum vero, cum dixit. Surgens autem
 IHESVS mane prima sabbati: apparuit pri-
 mo Marię Magdalenę de qua eiecerat septē de-
 monia. Porro idem secūdū Marię Magdale-
 nę ad discipulos accessum: enarrauit, cū subiun-
 xit. Illa vadens: nuntiauit ijs qui cum eo fue-
 rant, lugentibus & flentibus.
 39 TRICESIMANONA. Cū Marcus ait, Sur-
 gens autē IHESVS mane prima sabbati: appa-
 ruīt primo Marię Magdalenę de qua eiecerat
 septē demonia: particula Mane, potius reuocari
 debet ad præcedentē particulā Surgēs, q̄ ad se-
 quentē Apparuit. ¶ Nā Dominus Marię Ma-
 gdalenę in secūda eius ad monumentū profes-
 sione apparuit: postea q̄ Petrus & Ioannes ad
 d. j.

Marcus
16

Marcus
16

seipfos abierāt, vt ex Ioāne certū est. At incertū est, an tāto tēpore exacto, quo ipsa à monumēto Petrū & Ioannē adierat redieratq; eodē, & illis abeūtibus à monumēto steterat ad monumentū, & foris plorauerat, sepulchrumq; introierat, & angelos fuerat alloquuta: incertum inquā est, an adhuc mane diceretur. Mane autem & diluculo CHRISTVM surrexisse: ex Euāgelio & oculis Prophetarū, nō est dubiū. Satius igitur est: illud Mane, ad priorē particulā Surgēs, q̄ ad sequentē Apparuit, reuocare. id quod etiam recte loquendi ratio, exposcere videtur.

40 QVADRAGESIMA. Lucas: primū accessum Marię Magdalene & aliarū mulierū ad monumentū expressit, secundū cōticit. ¶ Nā de eo solū loquitur, quādo duo angeli steterūt secus illas annūntiantes eis Dominum surrexisse, quod & ipsę à monumento profectę, Petro & Ioanni cæterisq; Apostolis, renuntiarunt. quo audito: Petrus cucurrit ad monumētū. Neq; etiā quicq; aliud postea peregrini à Luca itroducti: referūt. At per quartā & sextam: manifestū est, istud ad primū Marię Magdalene & mulierum accessum ad monumentum pertinere, non ad secundum, siue mulierum, siue Marię Magdalene accessum, qui fuit post discipulorum Petrī & Ioannis cursum per octauam & quintamdecimā. Solum igitur primū accessum Lucas tetigit.

nihil de secundo loquutus.

41

QVADRAGESIMAPRIMA. Horū triū, Matthæi, Marci, & Lucę: solus Lucas accessus Marię Magdalene ad Perrum & Apostolos à prima visitatione monumenti, & cursus Petrī meminit. ¶ Nā Matthēū nihil dixisse, manifestū est. vbi enī paucis primū mulierū accessū ad monumētū attigit, mox secundū tantū profectur, nihil de accessu ad discipulos exprimēs. vt i tricesimaprima, & tricesimasecūda propositio nibus visū est. Similiter & Marcus solū loquitur de secūdo Marię Magdalene iā viso Domino ad discipulos accessu: vt i tricesimaoctaua dictū est. De cursu vero Petrī: neuter eorū, quicq; loquutus est. Atqui Lucas: hunc primum accessum aperte tangit, inquiēs. Et recordatę sunt verborum eius: & regressę à monumento, nuntiauerūt hæc ōnia illis vndecim & cæteris omnibus. erat autē Mariā Magdalene, & Ioāna, & Mariā Iacobi, & cæterę quę cū eis erāt: quę dicebāt ad Apostolos hæc. Et cursum Petrī: cum ait. Petrus autē surgens: cucurrit ad monumentū. & procūbens: vidit lintheamina sola posita, & abiit secum mirans, quod factum fuerat.

42 QVADRAGESIMASECVNDA. Ioannes, de vtroq; accessu Marię Magdalene ad monumentum meminit, & de vtroq; accessu eiusdem ad discipulos. Quo fit: vt ōnes Euāgelistę, d. ij.

primum accessum Mariæ Magdalene ad monumentum tetigerint: secundum vero accessum eius ad discipulos duo tantum, Marcus & Ioannes. ¶ Nam de eo meminit, quando mane Maria Magdalena accessit ad monumentum, cum adhuc tenebrae essent, & antequam ipsa accessisset ad Petrum & Ioannem: & iste est primus, in quo & ipsa, ut in tertia visum est, etiam alijs comitata erat. Subinde vero de eo etiam commemorat: quo, abeuntibus Petro & Ioanne, sola stabat ad monumentum foris plorans, atque duos angelos vidit, & Dominum alloquuta est in horto, quae ut notum est, in secundo Mariæ Magdalene ad monumentum accessu facta sunt. Toties quoque, ex Ioanne: eadem ad discipulos accessit, ut in decima visum est. Caeterum primam partem corollarij, tricesima secunda, tricesima quinta, quadragesima, & quadragesima secunda, notissimam reddunt. Secunda vero: hinc fiet manifesta, nam per quadragesimam secundam Ioannes, & per tricesimam octavam etiam Marcus, secundum ad discipulos accessum tetigerunt. At per quadragesimam Lucas solius primi accessus Mariæ Magdalene & comitum eius ad apostolos, meminit. Neque Matthaeus per 32, accessum ullum ad discipulos expressit, sed solum accedendi mandatum, tam apud monumentum quam in via cum occurrat Dominus. Totam igitur propositio nota est: & pro utraque sui parte, corollarium.

43 QVADRAGESIMATERTIA. Cur Io-

annes, de duplici Mariæ Magdalene ad discipulos accessu, & Petri cursu, sermonem resumserit: verisimilem causam assignare. ¶ Manifestum est Prochori, Irenaei, Eusebii, Hieronymi, & vetustorum hagiographorum, historicorumque testimonio: Ioannem visis aliorum Evangelistarum scriptis, laudatissimam & approbatissimam postremo suum scripsisse Evangelium, in quo pleraque scripsit: quae alij enarrare obmiserant, quae autem ad plenum tractauerat, subticens: suo sancto approbavit silentio. Cum itaque e reliquis vnus Lucas per quadragesimam primam de primo accessu Mariæ Magdalene ad Petrum & discipulos, a prima scilicet visitatione monumenti meminerit, & quomodo ipsa & mulieres quae cum ea erant dixerat se visionem angelorum vidisse qui dicerent Dominum vivere, sed tamen suppresserit quomodo ipsa non modo illa dixerat, sed etiam (id quod magis suspicabatur) sublatum esse Dominum suum, & se suasque comites nescire: ubi posuerunt eum: ad exprimendum quod ipse Lucas subticuerat, Ioannem de hoc accessu & nuntio Mariæ Magdalene ad discipulos rursus loquutum fuisse verisimile est. Cumque idem Lucas de cursu Petri meminerit, & de Ioannis tacuerit, cum tamen Ioannes vnica cum Petro cucurrisset: hac nimirum ratione factum est, ut de cursu Petri Ioannes sermonem resumserit, ut quod de

se suppressum erat exprimeret. Hæc autem est tam huius resurrectionis quàm illius: verisimilis causa, quod volebat propositio.

44

QVADRAGESIMA QVARTA. De Maria Magdalena & mulieribus: Evangelistas ex cõsequentiã rationabiliter explicare.

¶ Cũ quatuor sint Euãgelistę: hæc quoq; quadripartita est.

PRIMO igitur: Matthæus hunc in modũ explicandus est. Cum ait, Vespere autem sabbati

quæ lucefcit in prima sabbati: venit Maria Magdalena, & altera Maria videre sepulchrum.

Hoc: de primo accessu ad monumentum accipi debet. ¶ Quod vero sequitur, Et ecce terræ motus, factus est magnus. Angelus enim Domini

descendit de cœlo: & accedens reuoluit lapidem, & sedebat super eum. Erat autẽ aspectus eius sicut fulgur: & vestimenta eius sicut nix. Præ timore autem eius: exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Hoc: primum mulierum aduentum ad monumentum, præcessit. ¶ Quæ autem subduntur, Respondens autem angelus, dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio enim: quod I H E S V M qui crucifixus est, quæritis. Non est hic. surrexit enim: sicut dixit. Venite: & videte locum, ubi positus erat Dominus. Et cito eũtes, dicite discipulis eius: quia surrexit, & ecce præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis. ecce prædixi vobis. Et exierunt cito de monu

Matthæus
28

mento cum timore & gaudio magno: curretes nuntiare discipulis eius. Et ecce I H E S V S occurrit illis: dicens. Auete. Illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis I H E S V S. Nolite timere.

Ite, nuntiate fratribus meis: vt eant in Galilæam, ibi me videbunt. Hæc: de secundo accessu mulierũ ad monumentũ, & discessu à monumento, absente Maria Magdalena, intelligenda sunt.

¶ SECUNDO, explicandus est Marcus. ¶ Et cum trãssisset, inquit, sabbatum, Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata: vt venientes ungerent I H E S V M. Et valde mane vna sabbatorum: veniunt ad monumentum. Hoc: de primo accessu ad monumentum, dicitur. ¶ Quod vero subditur, Orto iam sole. Hoc: ad secundum spectat. ¶ At quod subiungitur, Et dicebant ad inuicẽ. Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumẽti? Et respicientes: viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Hoc: ad primum, referendum est.

¶ Subnectitur. Et introeuntes in monumentũ: viderunt iuuenem sedentem in dextris, cooperatum stola candida, & obstupuerunt. Qui dicit illis. Nolite expauescere. I H E S V M quæritis Nazarenum, crucifixum, surrexit: non est hic. Ecce locus: ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius & Petro: quia præcedet vos in Ga

d. iiii.

¶ Et cum trãssisset, inquit, sabbatum, Maria Magdalena, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata: vt venientes ungerent I H E S V M. Et valde mane vna sabbatorum: veniunt ad monumentum. Hoc: de primo accessu ad monumentum, dicitur. ¶ Quod vero subditur, Orto iam sole. Hoc: ad secundum spectat. ¶ At quod subiungitur, Et dicebant ad inuicẽ. Quis reuoluet nobis lapidẽ ab ostio monumẽti? Et respicientes: viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Hoc: ad primum, referendum est.

¶ Subnectitur. Et introeuntes in monumentũ: viderunt iuuenem sedentem in dextris, cooperatum stola candida, & obstupuerunt. Qui dicit illis. Nolite expauescere. I H E S V M quæritis Nazarenum, crucifixum, surrexit: non est hic. Ecce locus: ubi posuerunt eum. Sed ite, dicite discipulis eius & Petro: quia præcedet vos in Ga

d. iiii.

d. iiii.

d. iiii.

d. iiii.

d. iiii.

d. iiii.

d. iiii.

d. iiii.

Marcus
16

• Iſſam, ibi eum videbitis: ſicut dixit vobis. At
 • illæ exeuntes: fugerūt de monumēto, inuaſerat
 • enī eas tremor & pauor, & nemini quicūq; dixē-
 • rūt, timebāt enī. Hoc: de ſecūdo accēſſu mu-
 • lierum, abſente Mariā Magdalena, dictum eſt.
 • ¶ Item. Surgens autem I H E S V S mane pri-
 • ma ſabbati: apparuit primo Mariæ Magdale-
 • næ de qua eiecerat ſeptē dæmonia. Illa vadens:
 • nuntiauit ijs qui cum eo fuerant, lugentibus &
 • flentibus. Et illi audientes quia uiueret, & viſus
 • eſſet ab ea: non crediderunt. Hoc: de ſecundo
 • accēſſu Mariæ Magdalene ad monumentum,
 • & ſecūdo eiufdem accēſſu à monumento ad di-
 • ſcipulos. Neq; mirum eſt, Marcū ea quæ per-
 • tinent ad primum & ſecundum accēſſum mulie-
 • rum ad monumentū permiſuiſſe: cum in prin-
 • cipio ſub eodem verbo Veniunt, vtrūq; tetige-
 • rit accēſſum, ac ſi dixiſſet, duplici repetitōq; vo-
 • cabulo. Valde mane veniunt ad monumētum:
 • orto item iam ſole veniunt ad monumentum.
 • Sed & Mattheus tacto primo accēſſu, ad ea trāſ-
 • it quæ ad ſecundum pertinet, neq; ab re fortal-
 • ſe: q̄ in primo accēſſu mulieres incredulæ fue-
 • rint, & quod nuntiarūt parui fuerit momenti.
 • TERTIO, explicandus eſt Lucas. ſic enī ha-
 • bet. Vna autem ſabbatorum valde diluculo ve-
 • nerunt ad monumentum, portantes quæ para-
 • uerant aromata: & inuenerunt lapidem reuolu-

• tum à monumento. & ingreſſæ: non inuenerūt
 • corpus Domini I H E S V. Et factum eſt dum
 • mente conſternatæ eſſent de iſto: ecce duo viri
 • ſteterunt ſecus illas in veſte fulgētī. Cum time-
 • rent autem, & declinarent vultum in terram:
 • dixerunt ad illas. Quid quæritis viuētē cum
 • mortuis? Nō eſt hic: ſed ſurrexit. Recordamini
 • qualiter loquutus eſt vobis, cum adhuc in Galī-
 • læa eſſet: dicens. Quia oportet filium hominis
 • tradi in manus hominum peccatorum, & cruci-
 • figi: & die tertia reſurgere. Et recordatæ ſunt
 • verborum eius, & regreſſæ à monumento: nun-
 • tiauerunt hæc omnia illis vndecim, & cæteris
 • omnibus. Erat autem Mariā Magdalene, &
 • Ioanna, & Mariā Iacobi, & cæteræ quæ cum eis
 • erant: quæ dicebant ad Apoſtolos hæc. Et viſa
 • ſunt ante illos ſicut deliramentum verba iſta:
 • & non crediderunt illis. Hæc verba Lucę, Vna
 • autem ſabbatorum valde diluculo, ſiue vt Gre-
 • ce habetur, ὀρθρον βαθέος, id eſt diluculo pro-
 • fundo, & quæ ſequuntur: omnia ad primū Ma-
 • riæ Magdalene aliarūq; mulierum ad monu-
 • mentum, & ad primum earūdem ad diſcipulos
 • accēſſum, pertinent. ¶ Subſequitur. Petrus autē
 • ſurgens, cucurrit ad monumentum: & procum-
 • bens vidit linteamina ſola poſita. & abiit ſecū-
 • mirans quod factum fuerat. Hoc: de curſu Pe-
 • tri cum Ioanne ad monumentū, de quo expreſ-

• sius meminit Ioannes, intelligendū est. ¶ Por-
 • rō, qđ interiecta colloquutione Domini et pere-
 • grinorū subiūgit Lucas, Sed & mulieres quēdā
 • ex nostris terruerunt nos: quæ ante lucem fue-
 • runt ad monumentum, & non inuento corpore
 • eius: venerunt dicentes, se etiā visionem ange-
 • lorum vidisse qui dicunt eum viūere. Et abierūt
 • quidam ex nostris ad monumentum: & ita in-
 • uenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero
 • non inuenerunt. Hoc, de primo accessu ad
 • monumentum, & prima nuntiatione facta A-
 • postolis, dici putandum est. Vbi quod dixit,
 • Et abierunt quidam ex nostris ad monumen-
 • tum: id quod prius dixerat, Petrus autē surgens
 • cucurrit ad monumentum attestatur, Petrumq;
 • cucurrisse comitatum designat. Quod autem ad-
 • didit, Ipsum vero non inuenerunt: particulam,
 • Et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ex-
 • ponit.

Ioannes
 20

Q V A R T O , explicandus est Ioannes. Quod
 • ait, Vna autem sabbati: Maria Magdalene ve-
 • nit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monu-
 • mentum, & vidit lapidem sublatum à monumē-
 • to. Cucurrit ergo, & venit ad Simonem Petrū
 • & ad alium discipulū quē amabat I H E S V S :
 • & dicit illis. Tulerunt Dominum de monumē-
 • to: & nescimus vbi posuerūt eum. Hoc de pri-
 • mo accessu Mariæ Magdalene ad monumen-

• tū & ad discipulos accipi debet, quo tēpore ex
 • alijs tribus Euangelistis, cognoscitur fuisse co-
 • mitata. ¶ Quod autem sequitur, Exiit ergo Pe-
 • trus, & ille alius discipulus: & venerunt ad mo-
 • numentum. Currebant autem duo simul: & il-
 • le alius discipulus præcucurrit citius Petro, &
 • venit primus ad monumentū. Et cum se incli-
 • nasset, vidit posita linteamina: nō tamen introi-
 • uit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum: &
 • introiuit in monumentum. Et vidit linteami-
 • na posita, & sudarium quod fuerat super caput
 • eius: non cum linteaminibus positum, sed se-
 • paratim inuolutum in vnum locum. Tunc ergo
 • introiuit & ille discipulus qui venerat primus
 • ad monumentum: & vidit & credidit. nondum
 • enim sciebat scripturam: quia oportuit eum à
 • mortuis resurgere. Abierūt ergo iterū discipu-
 • li ad semetipsos. Hoc: de cursu Petri de quo
 • prius Lucas meminit, scriptum est. ¶ Ceterum
 • quod adiungitur, Maria autem stabat ad mo-
 • numentum: foris plorans. Dum ergo fleret: in-
 • clinauit se & prospexit in monumentum. Et vi-
 • dit duos āgelos in albīs: sedētes, vnū ad caput,
 • & vnū ad pedes, vbi positū fuerat corpus I H E
 • S V . Dicunt ei illi. Mulier quid ploras? Di-
 • cit eis. Quia tulerūt Dominū meū: & nescio vbi
 • posuerūt eum. Hæc cum dixisset, conuersa est
 • retrorsum: & vidit I H E S V M stantem, & nō

• sciebat quia IHESVS est. Dicit ei IHESVS.
 • Mulier quid ploras? quem quæris? Illa existit
 • mans quia hortolanus esset: dicit ei. Domine,
 • si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum:
 • & ego eum tollam. Dicit ei IHESVS. Ma-
 • ria. Conuersa illa dicit ei. Raboni: quod dicitur
 • magister. Dicit ei IHESVS. Noli me tan-
 • gere. nondum enim ascendi ad patrem meum.
 • Vade autem ad fratres meos: & dic eis. Ascendo
 • ad patrem meum & patrem vestrum, DEVM
 • meum & DEVM vestrum. Venit Maria Ma-
 • gdalene annuntians discipulis: quia vidit Do-
 • minum, & hæc dixit mihi. Hoc: manifeste de
 • secundo Mariæ Magdalene ad monumentum
 • & inde ad discipulos accessu, dictum est. Hanc
 • autem Euangelistarum explanationem, rationabi-
 • lem esse: superiores propositiones, & omnimo-
 • da Euangeliorum symphonia, eademque facillima,
 • satis superque declarant.

45 QVADRAGESIMA QVINTA. Visio
 nes ἑξαστικάι sanctæ virginis Elizabeth Sconau-
 gienſi, super hac materia demonstrata: mirifice
 Euangelicis mysterijs affonant. ¶ Equibus
 duas ex libris visionum eius, hic adscribendas exi-
 stimaui. quarum prima: est hæc. In vigilia bea-
 tæ Mariæ Magdalene ad vesperam: vidi illam
 cum corona lucidissima, & simul cum ea matre
 Domini nostri IHESV CHRISTI. Stabant

Prima visio
 Eliza-
 beth

• autem contra se: quasi colloquentes adinuicem.
 • & post pusillum: conuersæ sunt ad orientem. In
 • die ad missam dum orarem positus in terra ge-
 • nibus: vidi in aere quasi prope terram, duos
 • viros splendidos sedentes contra se, & in medio
 • eorum lucidum quiddam quasi formam habes
 • sepulchri. & ecce mulier similis ei quam in sero
 • videram, accessit: & stabat diligenter inspicens
 • eandem sepulchri speciem. Dum autem staret:
 • accessit retro eam iuuenis candidissimo amictu
 • circumdatus, nigrâ habes comam ac barbam lanugin-
 • nem, & faciem supra modum speciosam. Moxque
 • illa conuersa: ad eum ibat in occursum, & stabat
 • quasi interrogans aliquid ab eo. Tunc cœpi an-
 • xie cogitare intra me: quisnam esset ille iuuenis.
 • Cumque magno desiderio sciendi hoc, æstuarer:
 • subito in dextera eius crux aurea apparuit. Unde
 • de mox coniectabam: quod ipse esset is, qui sur-
 • gens à mortuis, primo Mariæ apparuit. ¶ Hęc
 • autem visio: est de secundo accessu Mariæ Ma-
 • gdalene ad monumentum. Duo viri splendidi
 • sedentes contra se: sunt emphasis duorum ange-
 • lorum quos tunc vidit Maria Magdalena, cum
 • interrogauerunt eam. Mulier quid ploras? Cæ-
 • terę emphasis: dilucidiores sunt quæ ut exponi de-
 • beant. ¶ Secunda visio: est hæc. In die sancto pa-
 • schæ cum iam dilucesceret: sedebam in loco ora-
 • tionis, & legebam in psalmis. Cùm iam ad finem

Secunda
 visio Eli-
 zabeth

• psalmorum appropinquare: veni in ecclasiā. &
 • vidi hortum in quo erat monumentum: & lapi-
 • dem ab ostio eius sublatum, & angelos affiden-
 • tes, & ecce matrona quædā veniens: accessit ad
 • monumētum plorans, & introspectit, & non in-
 • uento ibi corpore: quasi mœsta paululum reces-
 • sit. Occurrit autē ei Dominus. moxq; illa sub-
 • stitit: quasi interrogās aliquid ab eo. Et post pu-
 • sillum conuersa est: vt rediret ad monumētum.
 • iterumq; subito se conuertit, quasi vocata ab il-
 • lo: & currens procidit ad pedes eius. cumq; ipse
 • disparuisset: surgens illa, velociter cucurrit vsq;
 • ad domū vbi erant discipuli congregati, & nun-
 • tiauit eis. Continuo post hæc, cum paululū re-
 • spirassem: vidi duas matronas venientes ad se-
 • pulchrum cum aromatibus, & vt viderunt an-
 • gelos: substiterunt quasi stupefactæ. Post hæc:
 • cum timore propius accesserunt, factaq; ibi para-
 • ua mora: discesserunt. Occurrit autē & illis Do-
 • minus in via. moxq; illæ accurrētes: prociderūt
 • coram eo, & tenuerunt pedes eius. hoc autē: ne-
 • quaquam de prædicta illa matrona, visum est.
 • ¶ Hac particula, Et currens procidit ad pedes
 • eius, cūq; ipse disparuisset & c. visio innuit, Ma-
 • riam Magdalena pedes Domini non tetigisse,
 • sed Dominū dum procideret, disparuisse. Hac
 • vero, Continuo post hæc cum paululum respi-
 • rassem: vidi duas matronas venientes ad sepul-

• chrum, secundum mulierum ad monumentum
 • indicat accessum, eundemq; fuisse posteaq; Ma-
 • riam Magdalena, viso iam Domino, recesserat
 • vt nuntiaret discipulis. Hac autē, Vidi duas ma-
 • tronas venientes ad sepulchrum cum aromati-
 • bus: has duas matronas quæ secundo venere ad
 • monumentum, & sacros pedes Domini ample-
 • xatę sūt, significare videtur, & verisimiliter qui-
 • dem, fuisse Mariam Cleophæ & Salomen ma-
 • tres Apostolorum, tum ob affinitatem arctio-
 • remq; necessitudinem, tum ob eam quam de fi-
 • lijs suis habebant, sollicitudinem. Cui rei hoc
 • quoq; indicio esse potest, quod dicit, Venientes
 • ad sepulchrum cum aromatibus. De his enim
 • duabus Euangelium dicit, Maria Iacobi & Sa-
 • lome emerunt aromata: vt venientes vngerent.
 • I H E S V M. Eadem autem est: Maria Iacobi &
 • Maria Cleophæ. Et quanq; Maria Magdalene
 • legatur cum ipsis emisse aromata: hic tamen vt
 • visum persepe est, & continuo subinnuitur, nul-
 • lum in occurſu Domini habet locum. Hac de-
 • niq; particula, Hoc autem nequaquam de prædicta
 • illa matrona visum est: Mariam Magdalenam
 • non fuisse cum illis mulieribus quæ in via bea-
 • tos pedes Domini tenuerunt, designat. Ex quib;
 • bus facile constat: has duas visiones, mysterijs
 • Euangelicis oppido consentaneas esse, id quod
 • propositio ipsa intendit.

46 QVADRAGESIMASEXTA. Quæ altera ex Euāgelio putatur Maria Magdalena: nulla est. ¶ Nam si vlla esset altera Maria Magdalena ex Euāgelio: ipsa ijs rationibus quibus cōtendunt, vna maxime earū esset, quæ tenuerunt pedes Domini, hoc autem, iam vicesimanona exclusit. Item ex præcedēti: quæ sanctos pedes Domini tenere, eas fuisse Mariā Iacobi & Salomen beatorum Apostolorū matres, verissimile est. Altera igitur Maria Magdalena: ex Euāgelio, locum in eodem nullū habet, quod volebat propositio.

47 QVADRAGESIMASEPTIMA. In octo Euāgelicis locis: vices Mariæ Magdalene mētio facta est. ¶ Locos appello: diuersa iuxta Latinos Euāgelistarū capita. Nā apud Mattheū: ter de illa mētio facta est, inquit enim. Primo, Erant autem ibi mulieres multæ à longe: quæ sequutæ erant IHESVM à Galilæa, ministrantes ei, inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Ioseph mater, & mater filiorum Zebedæi. Secūdo, Erat autem ibi Maria Magdalene & altera Maria: sedentes cōtra sepulchrum. Tertio, Vespere autem sabbati quæ lucefcit in prima sabbati: venit Maria Magdalene & altera Maria videre sepulchrū. ¶ Apud Marcum vero quater, dicentem. Primo, Erant autem & mulieres delonge aspiciens

Matthæus
27 f
27 g
28 a

Marcus
15 d
15 d
16 a
16 b

tes: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris & Ioseph mater, & Salome. & cum esset in Galilæa, sequebantur eum & ministrabant ei, & aliæ multæ: quæ simul cum eo ascenderant Hierosolymam. Secundo, Maria autem Magdalene & Maria Ioseph: aspiciēbant vbi poneretur. Tertio, Et cum transisset sabbatum: Maria Magdalene & Maria Iacobi & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent IHESVM. Et valde mane vna sabbatorum veniunt ad monumētum: orto iam sole. Quarto, Surgens autem IHESVS mane prima sabbati: apparuit primo Mariæ Magdalene de qua eiecerat septem dæmonia. ¶ Apud Lucam sexies: cum ait. Primo, Et factū est deinceps: & ipse iter faciebat per ciuitates & castella, prædicans & Euāgelizans regnū DEI, & duodecim cum illo, & mulieres aliquæ quæ erant curatæ à spirītibus malignis & infirmitatibus, Maria quæ vocatur Magdalene de qua septem dæmonia exierant, & Ioanna vxor Chuzæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ quæ ministrabant ei de facultatibus suis. Secundo, Stabant autem omnes notī eius à longe, & mulieres quæ sequutæ eum erant à Galilæa: hæc videntes. Tertio, Subsequutæ autem mulieres quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt monumentum, & quemadmo-

Lucas
8 a
23 f
23 g
24 a
24 b
24 d

dum positum erat corpus eius: & reuertentes
 parauerunt aromata & vnguenta, & sabbato
 quidem siluerunt secundum mandatum. Sed
 hoc loco aduertendum est, id, Et reuertentes
 parauerunt aromata & vnguenta, vel vt Græ-
 ce habetur, ὑποσπέψασαι Δὲ ἡτοιμάσαν ἀρώ-
 ματα καὶ μύρα, hoc est, Reuersæ autem para-
 uerunt aromata & vnguenta: per anticipatio-
 nem esse dictum, quandoquidem ante silenti-
 um sabbati non parauerunt aromata & vnguē-
 ta: sed peracto magno sabbato, id quod Mar-
 cus manifeste expressit: dicens. Et cum transis-
 set sabbatum: Maria Magdalene & Maria Ia-
 cobi & Salome, emerunt aromata. Quarto,
 Vna autem sabbati valde diluculo venerunt ad
 monumentum: portantes quæ parauerant aro-
 mata, & inuenerunt lapidem reuolutum à mo-
 numento: & ingressæ non inuenerunt corpus
 Domini I H E S V. Quinto, Et recordatæ sunt
 verborū eius. Et regressæ à monumento: nun-
 tiauerunt hæc omnia illis vndecim, & cæteris
 omnibus. Erat autem Maria Magdalene & Io-
 anna & Maria Iacobi & cæteræ quæ cum eis
 erant, quæ dicebant ad Apostolos hæc. Sex-
 to, Sed & mulieres quædam ex nostris, terrue-
 runt nos quæ ante lucē fuerunt ad monumentū:
 & non inuento corpore eius venerūt, dicētes se
 etiā visionē angelorū vidisse, q̄ dicūt eū viuere.

Capud Ioannem septies: sic inquisentem. Pri-
 mo. Stabant autem iuxta crucem I H E S V, ma-
 ter eius, & soror matris eius Maria Cleophæ,
 & Maria Magdalene. Secundo. Vna autem
 sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum
 adhuc tenebræ essent, ad monumentum: & vi-
 dit lapidem sublatum à monumētū. Tertio.
 Maria autē stabat ad monumētū, foris plorās.
 Quarto. Dicunt ei illi. Mulier quid ploras?
 Quinto. Dicit ei I H E S V S. Mulier quid plo-
 ras? Quē quæris? Sexto. Dicit ei I H E S V S.
 Maria. Cōuersa illa: dicit ei. Rabonī, quod di-
 citur magister. Dicit ei I H E S V S. Noli me tã-
 gere. Septimo. Venit Maria Magdalene annū-
 tians discipulis, quia vidit Dominū, & hæc dixit
 mihi. Quæ omnia, ex propositionibus supradictis
 & earum declarationibus: patere possunt.

48 Q V A D R A G E S I M A O C T A V A. De Ma-
 ria sorore Marthæ: in quinque locis, duodeuicies.

Capud Nam apud Matthæum bis. sic enim inquit,
 Primo. Cum autem I H E S V S esset in Betha-
 nia in domo Simonis Leprosi: accessit ad eum
 mulier habens alabastrum vnguētī preciosi, &
 effudit super caput ipsius recumbentis. Secū-
 do. Quid molesti estis huic mulieri? Opus
 enim bonum operata est in me. Et paulo mox.
 Mittens enim hæc, vnguentum hoc in corpus
 meum: ad sepeliendum me, fecit. Amen di-
 e. ij.

Ioannes	
19	e
20	a
20	c
20	c
20	c
20	c
20	d

Matthæus	
26	a
26	a

co vobis: vbicūq; prædicatum fuerit hoc Euangeliū in toto mūdo: dicetur q̄ hæc fecit in memoriā eius.

Marcus
14 a
14 a

¶ Apud Marcum itēdem bis. Sic enim scribit. Primo. Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, & recumberet: venit mulier habens alabastrum vnguenti nardi pisticæ, preciosi. & fracto alabastro: effudit super caput eius. Secundo. Sinite eam. Quid illi molesti estis? bonum opus operata est in me. Et statim sequitur. Quod habuit hæc, fecit, præuenit vngere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis: vbicūq; prædicatum fuerit Euangeliū istud in vnīuerso mundo: & quod fecit hæc, narrabitur in memoriā eius.

Lucas
10 g
10 gg
10 g

¶ Apud Lucam ter: cum dicit. Primo. Factū est autem dum irent, & ipse intrauit in quodam castellum: & mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domū suam, & huic erat soror nomine Mariā, quæ etiam sedens secus pedes Domini: audiebat verbum illius. Secundo, Domine, non est tibi curæ: q̄ soror mea reliquit me solam ministrare? Tertio, Mariā optimā partem elegit: quæ non auferetur ab ea.

Ioannes
11 a
11 a

¶ Apud Ioannem vndecies: ad hunc modū loquentem. Primo. Erat autē quidam languens Lazarus à Bethaniā: de castello Mariæ & Marthæ sororis eius. Secūdo, Mariā autē erat quæ

vnxit Domīnū vnguento, & exterfit pedes eius capillis suis, cuius frater infirmabatur. Tertio. Miserunt ergo sorores eius, ad eū, dicentes. Domine: ecce quæ amas, infirmatur. Quarto. Diligebat autem I H E S V S Martham, & sororē eius Mariā, & Lazarum. Quinto. Multi autē ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam: vt consolaretur eas de fratre suo. Sexto. Martha ergo vt audiuit quia I H E S V S venit, occurrit illi: Mariā autē domi sedebat. Septimo. Et cum hæc dixisset, abiit & vocauit Mariam sororem suam, silentio dicens. Magister adest: & vocat te. Octauo. Iudæi ergo qui erant cum ea in domo & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit & exiit, sequuti sunt eam. Nono. Maria ergo cum venisset vbi erat I H E S V S: videns eum, cecidit ad pedes eius. Decimo. Mariā ergo accepit libram vnguenti nardi pisticæ, preciosi: & vnxit pedes I H E S V S, & exterfit pedes eius capillis suis, & domus impleta est ex odore vnguenti. Vndecimo. Sinite illam: vt in diem sepulturæ meæ seruet illud. Hæc autem in prima disceptatione, ex Euangelio, de Mariā sorore Marthæ dicta sufficienter ostenduntur.

49 Q V A D R A G E S I M A N O N A. De Peccatrice in vnico Euangelij loco: quinquies, ¶ Nā Lucas
septimo Lucæ. Primo, Et ecce mulier quæ 7 e
e. iij.

Lucas

7 f
7 g
7 g
7 g

• erat in ciuitate peccatrix : vt cognouit q̄ I H E
 • S V S accubuit in domo Simonis Pharifæi, attu
 • lit alabastrū vnguēti &c. Secundo. Hic si esset
 • propheta : sciret utiq̄ quæ & qualis est mulier
 • quæ tangit eum, quia peccatrix est. Tertio. Et
 • conuersus ad mulierem: dixit Simoni. Vides
 • hanc mulierem? Intraui in domum tuam: aquā
 • pedibus meis non dedisti. Hæc autem, lachry
 • • mis rigauit &c. Quarto. Dixit autem ad illā.
 • Remittuntur tibi peccata. Quinto. Dixit ad
 • mulierē. Fides tua: te saluam fecit. Vade in pa
 • ce. Hæc autem ex eodem loco Euangelij: per
 • se manifesta sunt. Cæterum q̄ in nullo alio lo
 • co de Peccatrice fiat mētio: vicesimatertīa & vi
 • cesimaquarta propositiones satis indicant.

50 Q VINQ VAGESIMA. Disputationē Am
 brosiij super vicesimūquartum Lucæ de duplici
 Maria Magdalena: plenè dissolubilem esse.

¶ Nam cum ex illa colligere velit duas ex Eu
 angelio esse Magdalenas: per vicesimam propo
 sitionem, id falsum esse constat, cum vnica poni
 debeat Maria Magdalena Euāgelica. est igitur
 ea disputatio: plenè solubilis. quippe quæ, aut
 falsum assumat: aut perperā colligat. id qđ illi
 co ōnibus ijs notū est, qui ratiocināli gaudēt in
 dagine, cū sit prima certissimaq̄ artis eorū lex.

51 Q VINQ VAGESIMA PRIMA. Verū dilu
 tionis Ambrosiani ratiocinij modum: particu

latim subiungere. ¶ Hunc per quendam quasi
 dialogum, quo facilius intentio nostra legenti
 bus pateat, subnectemus, hoc pacto. AM
 • BRO S I V S. Nescit vna Maria Magdalene se
 • cundū Ioannē: scit altera Maria Magdalene se
 • cundū Matthæū. DISCEPTATOR. Sacro
 antistiti, cū honoris & reuerētie præfatione pri
 mū respōdemus: per 46 propositionē, quæ ex Eu
 angelio altera Maria Magdalena putatur, nul
 lam esse. Et proinde licet primā partē de primo
 accessu ad monumentū & ad discipulos per vn
 decimā propositionē illi tribuamus: secundā ta
 mē refutam, tū quia per vicesimam, vnica est
 Maria Magdalena Euāgelica: tum quia Mat
 theus in principio 28 (quod per tricesimā pri
 mam de primo aduētū Mariæ Magdalene ad
 monumentū, intelligitur) nequaquā dicit eā aut sci
 re aut nescire, sed tātū venisse videre sepulchrū.
 Atq̄ prosecutio Matthei de secūdo accessu mu
 lierū ad monumentū, absente Maria Magdale
 na, accipi debet: vt sufficiēter in tricesimasecūda
 & 44 propositionibus ostēsum est. AMBRO
 • S I V S. Nā eadē ante scire & postea nescire nō
 • potuit. DISCEPTATOR. Verum id est, &
 ideo quicquid sciuit Maria Magdalena in pri
 mo accessu ad monumentū: postea sciuit, nec vnq̄
 postea nesciuit. Sciuit autē in primo accessu lapi
 dē sublatū à monumentō: id quod postea etiam
 e. iij.

sciuit, nec vnq̄ postea nesciuit. Sed in primo illo accessu, Dominum resurrexisse nesciuit per vñdecimam: quia angelis non credidit. quãdoquidẽ ipsa & sociæ eius: corpus Domini sublatum esse crediderunt, non Dominum resurrexisse. In secundo autem accessu, sciuit: quia vidit & alloquuta est Dominũ, & credidit, AMBROSIVS. Ergo si plures Mariæ: plures fortasse Magdalenæ, cum illud personæ nomen sit: hoc locorum, DISCEPTATOR, Probe adiecit sanctus Antistes, fortasse: q̄ planè ita esse addubitaret, vt qui illud ex falsis, ceu dictũ est, collegerat. Et recte quidẽ collegerat. nam si quis assumpta eius admittat: & duas idem esse Marias Magdalenas admittat necesse est. id qđ in prima Disceptatione nostra de Magdalena, cum disceptãdo Ambrosiũ sequeremur, nobis obuenit, & Clichtoueo refutãti quidẽ Marci Grandiuallis Theologi, viri religiosi & amici nostri apologiã, sed assumpta Ambrosij admittenti. Nam admissa hypothesi illa Ambrosiana: ponere duas ex Euangelio Marias Magdalenas necessarium fuit. Porro Maria personæ nomen esse, & Magdalena loci, id est à loco, ceu Magdalo, contractum: verissimũ est. At cum dixit, hoc locorum: arbitror eum voluisse, vnam Mariam ab vno loco, id est Magdalo, dictam esse Magdalenam, & alterã ab altero, quod nequaquã

oportere: monstrauit vicesima secunda propositio, cum vnica sit Maria Magdalena Euangelica per vicesimã, AMBROSIVS. Deinde alterã esse cognosce. Illa admittitur pedes Domini tenere: tangere Dominũ ista prohibetur. DISCEPTATOR, Primam hanc assumptionis partem, Illa admittitur pedes Domini tenere, refutamus. nequaquã etenim Maria Magdalena, aut quæuis alia mulier quæ illo etiã censetur nomine, id factitauit: vt in vndetricesimo visum est. Istam autem partem, scilicet tangere Dominum ista prohibetur: de Maria Magdalena, ex Ioanne admittimus, AMBROSIVS. Illa angelum videre meruit: hæc primo cum venit, neminem vidit. DISCEPTATOR. Mariam Magdalenam cum mane primo venit ad monumentum, non vidisse angelum: inficiamur. immo vero ipsam, & socias eius, duos vidisse angelos, quod per quartam propositionem notum est, dicimus, AMBROSIVS. Illa discipulis Dominum resurrexisse nũtiãuit: ista raptũ esse significat. DISCEPTATOR. Eadem, non diuersa: per quintam discipulis nũtiãuit se visionem angelorum vidisse qui diceret Dominum resurrexisse ex Luca, id quod non credebat, & ex Ioanne Dominũ sublatum esse de monumento, & se nescire vbi positus esset, id quod credebat, atq; ita pars vtraq; assumpti quo-

dammodo pro eadem, non pro illa & ista: vera est. quodammodo dico: quia ipsa non simpliciter nuntiavit Dominum resurrexisse, sed ex Luca se angelos vidisse qui dicerent eum vivere. AMBROSIVS. Illa gaudet: hæc plorat. DISCEPTATOR. Etsi Maria Magdalena in secundo accessu ad monumentum, viso Domino in horto, gauisa credi possit, licet id scriptum non sit: in primo tamen accessu ad monumentum, & illinc ad discipulos recessu nondum viso Domino, nunquam proditur gauisa. neque enim prius credidit: quam Dominum vidit. Quod autem scribit Matthæus, Et exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno: id ad secundum mulierum accessum ad monumentum attinet, inter quas nulla erat quæ Maria Magdalena diceretur. Quare id, Illa gaudet, de vna Maria Magdalena intellectum, refutandum est, etsi secundum, hæc plorat, de Maria Magdalena tribuendum sit. AMBROSIVS. Illi in gloria sua iam CHRISTVS occurrit: hæc adhuc mortuum querit. DISCEPTATOR. Negamus vlli Mariæ Magdalene Dominum in via occurrisse: cum nulla ex vndetricesima ibi affuerit Maria Magdalena. Et id insuper: Mariam Magdalenam mortuum querere, dum alijs mulieribus Dominus occurrit. Cõcedimus tamen illas orto iam sole, & posteaquam Maria Magdalena solitaria vi-

so Domino abierat, ad monumentum venisse, & eisdem illinc abeuntibus Dominum occurrisse. AMBROSIVS. Illa Dominum vidit & agnouit: hæc non potuit agnoscere cum videret. DISCEPTATOR. Primam particulam ponit sacer Ambrosius pro aliqua discipula quæ Dominum vidit in via: sed illam, quæcumque ea fuerit, vocatam fuisse Mariam Magdalenam abnuimus. Secundam particulam: de Maria Magdalena recipimus, sed quandiu opinata est visum Dominum fuisse hortolanum, nam postea visum agnouit. AMBROSIVS. Illa fidei adorabat spiritu: hæc dubio mœstificabatur affectu. DISCEPTATOR. Quæ in via fidelis adorauit: nulla (vt iam sæpe dictum est) Maria Magdalena fuit. Neque id præterea verum est: cum aliqua mulierum in via Dominum adoraret, Mariam Magdalenam dubio mœstificari affectu, quæ iam visum Domini nuntium, aut ferebat, aut tulerat, non enim, viso iam Domino, dubio mœstificabatur affectu: sed antequam eundem vidisset. Quare vtrumque modo quodam reiiciendum est. Hic est modus diluendi particulatim ratiocinationem Ambrosij: quam multos eodem adegit, vt suspicaretur duas esse ex Euangelio Magdalenas. Ex quo diluendi modo facile etiam intelligitur, quo pacto diluere oporteat quæcumque ego in prima mea Disceptatione de Magdalena, & Cllichtoueus in sua contra Grandiuallè

Defensione, ad fouendum Ambrosij placitum tantisper dū nobis clarius innotesceret veritas, adiecimus. Cuius rei gratia : adhuc pauculas has propositiones subdam.

52 QVINQVAGESIMASECVNDA. Quædam in prima Disceptatione nostra, pariter & in Defensione eiusdem, disceptata sunt duntaxat: quædam, rationabiliter collecta aut dicta. ¶ Nam tam in Disceptatione quàm in Defensione eius : quædam astipulantur Ambrosio quod duæ sint ex Euangelio Mariæ Magdalenæ, hæc autem sunt disputata solum : & non pro veritate collecta. Quædam etiã, & ea quidem non pauca, astipulantur prædictis propositionibus: quæ cum vera assumant, & probe cõcludant, rationabiliter collecta sunt. Sunt item & nonnulla : quæ non minus vere quàm scite inserta enarrataque sunt. Clarum est igitur: quicquid in ipsa propositione afferebatur.

53 QVINQVAGESIMATERTIA. Defensio haudquaquam indeceter sed ex re confutauit rationes quæ contra Disceptationis disputata solum, in apologia factæ sunt: & multo magis quæ contra rationabiliter collecta aut dicta. ¶ Tum quia auctor Defensionis, manifeste ostendit rationes illas contra disputata solum : esse paralogísticas. Tum quia officium eius erat : duntaxat defendere, quid enim aliud Defensio, aut

polliceri, aut exhibere debebat? Quod si disputata solum, à cauillis iure vindicauit: multo magis, rationabiliter collecta aut dicta tutari debuit, quod intendit propositio.

54 QVINQVAGESIMA QVARTA. Quæ in Disceptatione I disceptatur solū, & quæ rationabiliter colliguntur aut dicuntur: numeris indicare. Disceptationis primæ disceptata solū: sunt hæc.

f			m	m	m.f	m.f	f	m			
3	5	6	8	12	13	13	13	13	14	23	24

p. principiu
m. mediū
f. finis

Rationabiliter collecta aut dicta : sunt hæc.

	pm			p.f				p	p.f	p.m	p.f
2	3	4	7	8	9	10	11	12	13	13	13
15	16	17	18	19	20	21	22	25	26	27	28

55 QVINQVAGESIMA QVINTA. Idem ex Clichtoueana in Grandiualllem Defensio: per numeros ostendere.

Defensionis disceptata solum: sunt hæc.

26	28	30	31	32	38	43	51	
----	----	----	----	----	----	----	----	--

Rationabiliter collecta aut dicta: sunt hæc.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	27	28	29	30	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	44	45	46	47	48	49	50	51	52
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
65	66	67	68								

Hæ duæ postremæ propositiones: partim ex quinquagesimæ primæ ostensione, partim ex superioribus, satis superq; euadere possunt cōspiciuq;.

His quinquagintaquinque propositionibus ostensis: hanc secundam de Mariâ Magdalena finimus Disceptationē. Quā tibi **DIONYSI** Præsul optime nuncupare volui, non ob id solum q̄ te in rebus & humanis & diuinis agnoscam solertissimū, q̄q; tibi cū spiritalibus hominibus eisdēq; non paucis, multa sit consuetudo, à quibus facile intelligere posses num forte quippiam hac in re disceptando esset erratum: sed etiā (quod omnium maximū est) quia nō minus fauoris & gratiæ tibi cōparasti apud **LEONEM** Pontificē Maximū, summūq; **CHRISTUM** in terris vicarium, ac vnicū in ijs præsertim quæ ad res sacras & spirituales pertinet, *ΜΟΝΑΡΧΗΝ Τὸ καὶ ΑΥΤΟΔΙΚΑΣΤΗΝ*. Cui vni si hæc nostra disceptatoria indago nō videbitur indigna, neq; ab Evangelica luce & pia veneratione sanctæ & beatæ Mariæ sororis Marthæ **CHRISTUM** hospita aliena: nō timebo quid faciat mihi homo. Cū tamē alioqui in omnibus: ijs stare velim quæ sunt sanctæ matris Ecclesiæ, nec latū quidem vnguē ab eis discedere. Scio etenim verissimum esse: quod testatur Irenæus Polycarpi Ioannis Euangelistæ discipulū auditor, cum inquit, Vbi Ecclesia: ibi & spiritus DEI. vbi spiri-

tus DEI: illic Ecclesia, & omnis gratia, spiritus autē: veritas. Hæc ille. Quapropter si veritati astipulor: longa & inueterata consuetudo aliter sentiendū nihil obesse debet veritati. alioqui: Ecclesiæ repugnaret. Nam Ecclesia ibi est: vbi est veritas. Sicuti neq; Disceptationes nostræ, etiam si veritas sit cum consuetudine à multo iam tempore contracta, nihil obesse veritati possunt. quandoquidem tam in prima q̄ in hac secunda Disceptatione de Magdalena, nihil prorsus, siue in hanc partem q̄ vnica sit, siue in illam q̄ plures: definimus. sed determinationē omnē, ijs quorū interest, relinquimus. Attamē quia res ista tãto tēpore fuit cōtrouersa: vtrosq; id est q̄ plures esse disceptauerūt, & q̄ vnicā esse disceptādo aut simpliciter dixerūt, sibi mutuo aduersarios esse arbitramur, & opus esse alio iudice, qui nullo affectu, sed solo sinceroq; veritatis amore negotium hoc diligētissime discutiat perpendatq; & tandē pro eo quod magis consonum Evangelio visum fuerit, pronuntiet. Fortes sunt (fateor) auctores, & auctorum turba, plurima est: sed infinitis auctoribus fortius est Evangelium. Fortis est itidem longa consuetudo etiam si erronea sit, & sibi plerunq; quanq̄ falso, auctoritatē Ecclesiæ vendicat: fortior tamen est veritas. Quæ enim vnq̄ consuetudo, longior ea aut diuturnior fuit: qua plusq̄ tribus annorū

DE MAG.

milibus, homines decepti, contra veritatem conluerunt idola: Atqui refusa Euangelij luce atq; veritate: ea subito in omni orbe dissipata euanuit. Si igitur lux Euangelica huic negotio quod tentauimus, affulgeat: quod longus usus inueterataq; consuetudo aut toleratio, quamuis etiam abhinc mille aut plures annos introducta esset, contra veritatem poterit: veritas siquidem, aeterna est: & nullo tempore praescribitur. Ceterum ut finem dicendi faciam: id vere cum Firmiano dicere possum, non contentionis sed veritatis fiducia, suscepisse me hoc opus, fortasse maius quam possit meis viribus sustineri, quod tamen (vix spero) etiam si ego defecerim, DEO (cuius est hoc munus) adiuuante, ipsa veritas complebit. Cui, & honor & gloria in perennia saeculorum saecula.

A M E N

F I N I S